

BORSA MEYDANINDA
SEKTÖRLER KONUŞUYOR
KASIM 2023



CEVİZ VE BADEMDE
SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER



BORSA MEYDANINDA

SEKTÖRLER KONUŞUYOR

Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler

ONLINE

Açılış Konuşması



Ahmet Bülent Kasap
İstanbul Ticaret Borsası
Meclis Başkanı

Moderatör



Celal Toprak
Güvenilir Ürün
Platformu Başkanı

Konuşmacılar



İhsan Emiratioğlu
Tarım ve Orman Bakanlığı
BİTKİSEL ÜRETİM
Genel Müdür Yardımcısı



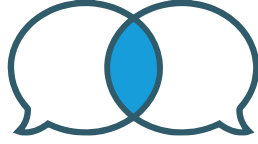
Mehmet Sena Yıldırım
Kâhta Sert Kabuklu Meyve
Üreticileri Birliği Başkanı



Ömer Ergüder
Ceviz Üreticileri Derneği
Başkanı



Tayfun Erpek
Doğu Manisa Ceviz ve Badem
Üreticileri Tarımsal Kalkınma
Kooperatifi Başkanı



**BORSA MEYDANINDA
SEKTÖRLER KONUŞUYOR**

**CEVİZ VE BADEMDE
SORUNLAR VE
ÇÖZÜMLER**

KASIM 2023

İstanbul Ticaret Borsası Yayınları

BORSA MEYDANINDA SEKTÖRLER KONUŞUYOR
“Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler”

ISBN: 978-625-94295-0-2

Genel Koordinatör
Şule KARADENİZ

Koordinatör
İsmail ŞEN

Yayın Kurulu:
**Ahmet Yirmibeşoğlu, Aleyna Satu Yurtseven,
Hakan Kopuz, Sebahattin Özkurt, Şeyda Soykan,
Yunus Emre Çillioğlu**

Tasarım
Gökhan YILDIRIM

E-Kitap

Kasım, 2023

“Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor” toplantıları
Güvenilir Ürün Platformu’nun katkılarıyla düzenlenmiştir.



İÇİNDEKİLER

BAŞKAN SUNUŞ	7
Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor	8
Ahmet Bülent Kasap İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı	10
İhsan Emiralioğlu Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı	13
Mehmet Sena Yıldırım Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı	21
Ömer Ergüder Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı	31
Tayfun Erpek Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı	37
KAPANIŞ	45
BASIN YANSIMALARI	50



BORSA MEYDANINDA

SEKTÖRLER KONUŞUYOR

TOPLANTILARIMIZI

QR KODU OKUTARAK İZLEYEBİLİRSİNİZ.



HUBUBATTA
KÜRESEL TRENDLER
VE TÜRKİYE



SÜT VE SÜT
ÜRÜNLERİNDE
ULUSAL STRATEJİLER



TÜRK TARIMININ
UYUYAN DEVI
ZEYTİN



DÜNÜ BUGÜNÜ
YARINI İLE
BAL SEKTÖRÜ



TÜRKİYE'NİN
BAHARAT YOLU



EKONOMİYE YÖN
VEREN ATIŞTIRMALIK:
KURUYEMİŞ



BAKLAGİL
SEKTÖRÜ



KIRMIZI ETTE
SORUN VE ÇÖZÜMLER



UN VE UNLU
MAMULLER



BEYAZ ET
SEKTÖRÜ



EV DIŞI TÜKETİM
SEKTÖRÜ



YUMURTA
SEKTÖRÜNÜN
SORUNLARI
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ



PERAKENDE GIDA
TİCARETİ



YAĞLI TOHUMLAR
VE BİTKİSEL YAĞ
TİCARETİ



TÜM YÖNLERİLE
TÜRKİYE SÜT
SEKTÖRÜ



CEVİZ VE BADEMDE
SORUNLAR VE
ÇÖZÜMLER

BAŞKAN SUNUŞ



Güzel bir söz vardır: “Bârıka-i hakikat, müsâdeme-i efkârdan çıkar”... Yani “gerçeğın kıvılcımı, fikirlerin çatıŐmalarından çıkar”...

Bu söz, farklı fikirlerin açıkça konuşulduğu sağlıklı bir tartıŐma ortamının, gerçeğın ortaya çıkmasına veya asgari müştereklerde buluşulmasına imkân sağlayacağı olarak da yorumlanır.

Gerçekten sorunların tek boyutlu olarak ele alınması veya bir açıdan bakılarak çözüm üretilmesi sağlıklı sonuçlar vermiyor. Özellikle ekonomik ve toplumsal konulardaki sorunların çözümünde farklı bakıŐ açılarının göz önünde bulundurulması ise temel şarttır. Çünkü bu sorunların ortaya çıkıŐ nedenlerinin başında farklı çıkar gruplarının talepleri vardır.

Sorunların çözümü için önce tüm yönleriyle ortaya konulması sonra da her çıkar grubunun önerilerinin tartıŐılması gerekir. Çıkar gruplarının yanında, konuyu bilimsel olarak değerlendirebilecek otoritelerin ve karar alıcıların da görüşmelerde yer almaları gerekir.

Bu nedenle, İstanbul Ticaret Borsası olarak, genelde tarım ve gıda sektörünün, özelde ise alt sektörlerin sorunlarının tüm yönleriyle tartıŐılması ve çözüm önerilerinin üretilmesi için geniş katılımlı toplantılar düzenlemeye karar verdik. “Borsa Meydanında Sektörler Buluşuyor” etkinliğimizde iş ve bilim dünyası ile bürokrasiyi bir masa etrafında toplayarak sorunları ayrıntılarıyla ele alıp, çözüm önerileri sunmayı hedefliyoruz.

Sektörlerimize, iş dünyamıza, ülkemize ve milletimize hayırlı olması dileklerimizle “Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı toplantımızın sonuçlarını ilginize sunuyoruz.

Ali KOPUZ

İSTİB Yönetim Kurulu Başkanı

TOPLANTI ADI

Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor
Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler

TOPLANTI TARİHİ 23 KASIM 2023 / 14.30



KATILIMCILAR

- **Ahmet Bülent Kasap**
İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı
- **İhsan Emiralioğlu**
Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı
- **Mehmet Sena Yıldırım**
Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı
- **Ömer Ergüder**
Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı
- **Tayfun Erpek**
Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı

Celal Toprak: Yine bir “Borsa Meydanında Sektörler Konuşuyor” toplantısıyla bir araya geliyoruz. Bugün ceviz ve bademi konuşacağız. Meslektaşlarımız ve sektörün önemli isimleri de aramızda. Bülent Başkan ile bir araya geldiğimizde ceviz ve badem konusunda da bir toplantı düzenleyelim diye hayalimiz vardı. Bugüne kısmet oldu. Bu nedenle öncelikle İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap’a bu organizasyon için çok teşekkür ederim. Ayrıca Güvenilir Ürün Platformuna ve Elif Aşlamacı Attepe’ye teşekkürlerimi sunuyorum. Çünkü ceviz ve bademi ilk defa kamuoyuna açık bir şekilde konuşacağız. Sözü açılış konuşması için İSTİB Meclis Başkanı Bülent Kasap’a veriyorum. Buyurun.



Ahmet Bülent Kasap

İstanbul Ticaret Borsası Meclis
Başkanı

İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap

Ceviz ve badem sektörünün önemli kurumlarının değerli yöneticileri, ekonomi medyamızın saygıdeğer temsilcileri ve kıymetli konuklarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Gıda sektörünün sesi haline gelen Borsa Meydanı toplantılarımızda bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticaretini ele alacağız.

İstanbul Ticaret Borsasının Güvenilir Ürün Platformunun katkılarıyla düzenlediği Borsa Meydanı toplantılarımız, gıda sektörü açısından gerçekten önemli toplantılar haline geldi. Borsa Meydanında üretim, ticaret ve bürokrasi temsilcileri bir araya gelerek sorunları çok boyutlu olarak ele alıyorlar. Toplantılarımızı takip eden ekonomi medyası temsilcileri ise sordukları sorularla konunun ayrıntılı olarak ele alınmasına katkıda bulunuyorlar. Değerli medya temsilcilerimizin katkısı bununla da sınırlı kalmıyor, aynı zamanda toplantımızın kamuoyuna ulaşmasını da sağlıyorlar.

Biz İstanbul Ticaret Borsası olarak toplantı sonucunu rapor haline getirip ilgili makamlara iletilmesi için çatı kurumumuz Türkiye Odalar

Borsalar Birliğine iletiyoruz. Ayrıca hem video, hem de kitap olarak yayınlıyoruz. Kitabımızı her toplantı için e-kitap, her yıl için de basılı olarak yayınlıyor ve ilgili makamlara, sektörel derneklere, üniversitelere ve basın dünyasına gönderiyoruz. Yani burada bir, iki saat süren bu etkinliğin hazırlıkları haftalar önce başlıyor ve aylar sonra tamamlanıyor.

Bugün toplantımızda, ceviz ve badem gibi katma değeri yüksek iki önemli tarımsal ürünün sorunlarını ele alacak, çözüm önerileri üretmeye çalışacağız. Sayın Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralioğlu, devletimizin ceviz ve badem konusundaki çalışmaları hakkında bilgi verecek. Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ve Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek ise üretimden ticarete kadar sektörün sorunlarını ele alacaklar.

Sektörün bir temsilcisi olarak, çok kısa bir biçimde ben de konuyla ilgili görüşlerimi paylaşmak istiyorum. Kişisel olarak, serbest piyasa ve küresel serbest ticaretin doğurduğu rekabet ortamının herkes için faydalı olduğuna inanıyorum. Yüksek gümrük duvarları ile milli üretimi korursunuz ama aynı zamanda güçsüzleştirirsiniz. İmtiyazla, gümrük duvarlarıyla ve ithalat vergileriyle küresel pazarda şansı olabilecek, güçlü bir sektör oluşturamazsınız. Daha da beteri, rekabetten uzak kalan her insan gibi şirketler de sektörler de atalete kapılır, zayıflar sonunda yok olur. Bu söylediklerimin istisnası savunma, bilişim ve gıda gibi stratejik sektörlerdir.

Ceviz ve bademde Çin ve ABD gibi büyük üreticiler, bizim üretim maliyetimizin altında satış fiyatları belirleyebiliyorlar. Peki, bunu nasıl yapıyorlar? Öncelikle, üretimlerini büyük ölçekte, ileri teknoloji ve bilimsel yöntemler kullanarak gerçekleştirdikleri için bizimle kıyaslan-

diğında daha düşük maliyetle satabiliyorlar. İkinci olarak küresel pazar hâkimiyetlerini güçlendirmek için rekabet edilemeyecek fiyatlarla mal satıp diğer ülkelerin ulusal üretimlerini düşürmeyi hedefliyorlar. Ulusal üretimi düşürdükten sonra ise fiyatlarını artıracaklar.

Devletimiz, ceviz ve bademde ithalat vergisini artırarak, sektörümüzün sesine kulak vermiş ve ulusal üretimimizi koruyan önemli bir adımı atmıştır. Yani devletimiz üstüne düşeni yapmıştır. Şimdi de bizler, sektör olarak, atalete kapılmadan harekete geçmeli ve üretim tekniklerimizi geliştirme, ürünümüzü daha katma değerli hale getirme, ileri teknoloji kullanma gibi adımları atmalı, üretim maliyetlerimizi düşürmeli, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hale gelmeliyiz.

Toplantımıza katılan çok değerli katılımcılara ve dinleyicilerimize bir kez daha şükranlarımı sunuyorum, sözü kıymetli bürokratımıza ve sektör temsilcilerimize bırakıyorum.

Celal Toprak: Güzel bir giriş oldu. Teşekkür ederiz. Ceviz ve badem en çok merak edilen iki ürün. Bu işi iyi bilen isimlerden biri de Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralioglu. Ona söz vereceğim. Bizim tanıtımları gördükten sonra Kastamonu'dan arkadaşlarımız aradı ve İhsan Bey'i iyi dinleyin dediler. Kendisi, Tarım Bakanlığı için çok önemli isimlerden biridir. Biz de dikkatle şimdi kendisini dinleyeceğiz. Heyecanlıyız açıkçası İhsan Bey ne diyecek diye. Beklentiyi biraz yükseltmiş oldum. İhsan Bey, buyurun.

İhsan Emirlioğlu

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel
Üretim Genel Müdür Yardımcısı



Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emirlioğlu

Celal Bey işimi zorlaştırdınız, teşekkür ederim. Öncelikle bu toplantı için İstanbul Ticaret Borsasına teşekkür ederim. Böyle bir toplantıya katılmaktan gerçekten mutlu oldum. Normalde toplantıya; Tarım Bakanlığı'nı temsilen Genel Müdürümüz katılacaktı. Gerekli hazırlıklarda kendisinin katılımı üzerine yapılmıştı. Bakan Bey'in programı nedeniyle başka bir toplantıda olacak. Öncelikle kendisinin selamlarını iletiyorum. Toplantısı bittiğinde aramıza dâhil olacak. Genel Müdürümüz gelene kadar onun yerine size hem sunumu gerçekleştirmek, hem de sorularınızı alıp not almak için toplantıya katılmış oldum. Ceviz ve badem ile ilgili genel bilgileri içeren bir sunumumuz var.

Ceviz, ülkemiz açısından Anadolu'nun kadim bitki ve ürünlerinden bir tanesidir. Cevizin gıda sektöründe kullanımı çok yaygındır. Sağlık açısından da son derece faydalı bir üründür. Sayıt Mehmet Şan bir sunumunda; 'ceviz özel bir üründür ve sadece taze olarak tüketilmelidir' diyor. Bu anlamda ceviz, gerçekten bizim kadim kültürümüzden gelen bir meyve.

FAO'nun 2021 verilerine göre; dünyada ceviz üretim alanı 1,1 milyon hektar. Toplamda 3,5 milyon tonluk bir üretim var. Dünyada en çok cevizi, Çin ve ABD gibi ülkeler üretiyor. Çin üretimde birinci, ABD ikinci, İran üçüncü ve Türkiye dördüncü sıradadır. Türkiye zaten genelde ilk 4 ülke arasında yer alıyor. Ancak buna rağmen ceviz tüketimimiz nedeniyle yeterliliğimiz yüzde 100'ün altında. Bu nedenle ithalatçı bir ülkeyiz. Son yıllarda Bakanlığında konuya verdiği önemle birlikte ceviz dikim alanlarımızda artış var. 2018'den bugüne 1.117.000 dekardan, 1.600.000 dekara çıkan bir meyve alanımız mevcut. Üretimimiz de 2018'de 215.000 ton iken; şu an 335.000 tona ulaştı. Bu seneki tahminlerimiz de 398.000 ton. Yani bu sene, 400.000 tona yakın bir rekolte bekliyoruz. Ancak çiftçi kayıt sistemine kayıtlılık oranımız biraz düşük.

TÜİK'in açıkladığı verilere göre; cevizde kişi başı tüketimimiz 4,3 kilogram, yeterliliğimiz ise yüzde 84. 2018 yılından bugüne yeterlilik oranımız da bir artış var. 2018 yılında yanlış hatırlamıyorsam yüzde 74-75'lerde olan yeterlilik, bugün geldiğimiz noktada yeni kurulan meyve bahçeleri ve üretim sayesinde yüzde 85'lere çıktı. Cevizle ilgili Bakanlık olarak yeterliliğin kısa süre içerisinde yüzde 100'e ulaşacağını ve Türkiye'nin ihracatçı olacağını düşünüyoruz. Aynı şekilde bademle ilgili de bu yönde bir kanaatimiz var.

Cevizin ülkemizde bitkisel üretim değeri 2021 rakamlarına göre; 8 milyar TL'dir. Güncel rakamlar açıklanmadı henüz ancak çok daha yüksek rakamlar bizi bekliyor. En çok ceviz üreten illerimiz arasında Kahramanmaraş birinci sırada geliyor. Ben de Kahramanmaraş'ta 6 yıl görev yaptığım için Kahramanmaraş Bölgesi'ni çok iyi bilirim. Yörenin "Maraş18" diye tanınan bir ceviz çeşidi var. Bu ceviz çeşidi, hem rehası hem tadı hem de yağ oranı bakımından tercih ediliyor. "Eski kalaycı" diye tabir edilen bir ceviz. Kahramanmaraş'ın ardın-

dan Bursa, Mersin ve Denizli gibi illerimiz geliyor. Özellikle Denizli'ye de dikkat çekmek istiyorum. Denizli ve Trakya bölgesindeki bazı illerimizde, yeni genç meyve bahçelerinin olduğunu biliyoruz. Buradaki üretim de önümüzdeki yıllar içerisinde hızla artacaktır. Kahramanmaraş ilinin üretimde yüzde 6'lık bir payı var. Diğer illerinde yüzde 4-5 arasında. Diğer illerimizin üretimi toplam üretimin yüzde 65'i. Yani biz buradan şunu anlıyoruz ki cevizin ülkemizin geneline yayılmış bir üretim potansiyeli mevcut.

Ceviz konusunda henüz kendi kendimize yeter bir ülke değiliz. Bu nedenle cevizde ithalat yapıyoruz. 2018'de 61.000 ton ithalatımız varken, 2023 yılının ilk 9 ayında kabuklu ve kabuksuz toplam 49.000 – 50.000 ton civarında bir ithalatımız söz konusudur. Buradan üretimimiz artarken ithalatımızın da düştüğünü görüyoruz. En çok ithalat yaptığımız ilk üç ülke Şili, ABD ve Çin'dir. Ticaret Bakanlığı'nın cevizde (yüzde 15'lik bir vergi + 416 \$) tonluk bir ek mali yükümlülük uygulaması var. Yine kabuksuz cevizde de (yüzde 15 vergi + 1099 \$) tonluk bir ek mali yükümlülüğü mevcut. Bunlar üreticilerimizin korunmasına yönelik alınan tedbirler. Bu uygulamanın biraz geciktiğine dair eleştiriler olabilir ancak en hızlı bir şekilde yapılmaya çalışıldığından emin olun.

Cevizde ithalatçı olmamıza rağmen bir miktarda ceviz ihraç ediyoruz. Bunun ticari bir takım sebepleri var. 2023'ün ilk 9 ayında kabuklu ve kabuksuz olarak toplamda 3.000 tonluk ihracatımız gerçekleşti. Bir önceki yılda 3.300 ton civarındaydı.

Piyasada oluşan fiyatlardan bağımsız olarak resmi ceviz fiyatlarına değinecek olursak: Kasım ayının ilk haftası İtalya'dan alınan rakamlarda ceviz fiyatları 2,46 kg/dolar civarında seyrediyor. ABD'de ise iç cevizin fiyatı 4-9 kg/dolar civarında. Türkiye'de ise cevizin 2022 yılı fiyat ortalaması 39.94 TL/kg iken 2023 yılında da 67-68 TL/kg. Gaziantep

Ticaret Borsası verilerine göre de yaklaşık 88 TL'den işlem görmüş. Cevizin kalitesine ve üretim şartlarına göre bu fiyatlar reel piyasada daha yüksek fiyatlanabilir.

Cevizde ürün bazında özel bir desteğimiz yok. Bütün tarım ürünlerine uygulanan mazot ve gübre desteği cevizde de veriliyor. Bir de sertifikalı fidan kullanım desteğimiz var. Ceviz üreticilerini, ceviz bahçelerinin kurulumunda en çok teşvik ettiğimiz ve en çok faydalandıkları destekleme türü. 2005-2022 yılları arasında 528.000 dekarlık destekli olarak bahçe tesis edilmiş. Günümüzde Türkiye'deki ceviz bahçelerinin alanı 1,6 milyon dekar civarında olduğu düşünülürse neredeyse 1/3'ü Bakanlığın verdiği sertifikalı fidan kullanım desteğiyle kurulmuş. Bu da önemli bir rakam olarak dikkat çekiyor. Diğer taraftan organik tarım, iyi tarım ve organik gübre desteğimiz var. Tüm meyve gruplarında olduğu gibi ceviz üreticilerimiz de bu desteklerden yararlanıyorlar.

Cevizdeki en büyük sorun ise ilkbaharda yaşanan geç donları nedeniyle bazı yıllarda rekoltenin çok düşük seyretmesi ve üreticilerimizin bundan çok zarar görmesi. Bu noktada TARSİM sigortasını üreticilerimize tavsiye ediyoruz. Bu konuda en önemli kriter bölgeye göre doğru çeşitle bahçe tesis edilmesi. Doğru çeşit seçimi konusunda ilçe müdürlüklerimiz üreticileri yönlendirmeye çalışıyorlar. Bakanlığa bağlı Tarımsal Araştırmalar Politikalar Genel Müdürlüğümüz her yıl bir bölgede ceviz çalıştayını düzenliyor. Böylece tarafları bir araya getiriyor. Akademisyenler, üreticiler, birlikler ve kamu kurumları birlikte bölgede üretilmesi gereken en doğru çeşidin hangisi olduğuna karar veriyor. Cevizle ilgili genel durum tespiti anlamında ana hatlarıyla söyleyeceklerim bunlar, teşekkür ederim.

Celal Toprak: Çok teşekkür ederiz efendim. Bademle ilgili devam etmek ister misiniz?

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralioglu

Badem deyince ilk aklımıza gelen yer her zaman Adıyaman'dır. Adıyaman son yıllarda gerçekten badem konusunda bir başarı hikâyesi yazdı. 2012 – 2018 yılları arasında Maraş'ta görevli olduğum için bu hikâyeye aslında gözümüzün önünde gerçekleşti. Bizde Maraş'ta Adıyaman'ı gözlemleyip, gelişmeye çalışıyorduk. Adıyaman'ın badem konusunda kat ettiği mesafe her türlü takdire şayan.

Mutlaka bu işin bir emektarı vardır. O da belli ki Mehmet Bey. Ben kendisini şimdi tanıma fırsatı buldum. Kendisine de emeklerinden dolayı teşekkür ediyorum. İthalatçı olduğumuz bir üründe Adıyaman'ın bu denli başarı göstermesi gerçekten örnek bir davranıştır.

Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım: Teşekkür ederim Genel Müdürüm.

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralioglu: Bademde dünyadaki toplam üretim alanı 2,28 milyon hektar, üretimde 4 milyon tondur. Rakamlar ceviz üretiminden fazla olsa da birbirine yakındır. Ceviz üretiminde Çin ilk sıradayken, bademde ABD açık ara önde. Amerika badem konusunda gerçekten büyük bir dev. Ardından İspanya ve Avustralya geliyor. Türkiye ise üretim sıralamasında kendine belli bir sıralama edinmiş durumda. Ancak badem tüketimimiz de bir kuruyemiş çeşidi olarak çok fazla.

En çok badem ithalatı yapan ülkelerin başında Hindistan ve Çin geliyor. Türkiye burada dördüncü sırada ve 22.000 ton civarında bir badem ithalatı gerçekleştiriyor. Kabuklu bademde yine İspanya ve Almanya ilk sıralarda bulunuyor. Türkiye kabuklu bademden çok kabuksuz badem ithal ediyor. Bu nedenle ithalatta ilk 10 ülke arasında yer almıyoruz. İhracatta ise ABD en çok üretim yapan ülke olarak bi-

rinci sıradadır. Türkiye’de ise 8.000 ton civarında bir badem ihracatı söz konusu. Türkiye, 2018 yılında 100.000 tonluk bir ceviz üretiminden, bugün 190.000 tonluk üretime ulaşmış durumda. Yani son beş yılda üretim neredeyse ikiye katlanmış durumda.

Biliyorsunuz ki bir üretim planlaması konusu var. Yoğun bir şekilde bu konuya çalışıyoruz. Üretim planlaması noktasında da meyve türlerini gelecek projeksiyonları anlamında izlememiz lazım. İhracatta da bir tıkanma söz konusu. Onun için badem ve cevizi yeni kurulan bahçeleri beraber izlememiz gerekiyor. Hızla üretimimiz artıyor. Yeni pazarlar bulup artık biz ithalatçı olmaktan ihracatçı olmaya doğru gitmeliyiz. İnşallah böyle olur temennimiz bu yönde.

Türkiye’de badem üretimi az önce ifade ettiğim gibi 190.000 ton civarında. 2023’de de benzer bir rakam bekliyoruz. Çiftçi kayıt sisteminde kayıtlı 33.944 badem üreticimiz var. Kişi başı 2,5 kg tüketimle yeterlilik derecemiz yüzde 82. TÜİK’in açıkladığı rakamlara göre; 2017-2018 yıllarında yüzde 70 olan bademdeki yeterlilik derecesi şu an yüzde 82’lere çıkmış durumunda. Burada da ülkesel yeterlilik anlamında olumluya doğru bir gidiş var. Bizim ümidimiz bu ürünlerde en kısa süre içerisinde ihracatçı olabilmek. Tabi bunun için üretim maliyetlerini düşürüp ucuza mal etmemiz gerekiyor. Bunu da parantez içerisinde söylemekte yarar var. Adıyaman burada bahsettiğim gibi Mehmet Sena Bey’in katkılarıyla birlikte birinci sırada yer alıyor. Mersin ve Antalya’nın da geçmişten beri devam eden bir üretimleri mevcut. Urfa ve Çanakkale’de son dönemde üretim artışı noktasında yeni bahçe tesisi kuran yerler. Ancak şu anki ülkesel üretimimizin yaklaşık yüzde 33-34’lük kısmını Adıyaman ve Mersin illeri karşılıyor. Ceviz gibi ülkesel yaygınlığını çok fazla yok. Badem, ceviz gibi daha fazla lokalize olmuş.

Türkiye bademde kendi kendine yeterliliği olmayan ithalatçı bir ülkedir. 28.000 – 30.000 ton civarında bir ithalatımız söz konusu. En çok ürünü, üretici olan ABD'den ithal ediyoruz. Daha sonra İran, Avustralya ve İspanya gibi ülkeler geliyor. Şu an güncel vergi oranlarına göre; bademde (%15 + 580 \$ / ton), kabuksuz bademde de (%15 + 942 \$ / ton) bir ek mali yükümlülük var. Türkiye'nin ticari kurallar çerçevesinde bir miktar badem ihracatı da söz konusudur. İhracatın artması konusunda ümitliyiz. Badem fiyatlarına baktığımızda; dünyada şu an badem fiyatları 1,82 \$ / kg civarında, iç bademin fiyatı da 6 \$ / kg civarındadır. Türkiye'de ise badem fiyatları 60 TL / kg, iç badem fiyatları da 183-184 TL/ kg civarında seyrediyor.

Bademde biz benzer şekilde destekleri veriyoruz. Burada da yine sertifikalı fidan desteği, badem üreticilerimizin yeni badem bahçelerinin tesis edilmesinde önde gelen desteklerimizden bir tanesi 311.000 dekar civarında yeni badem bahçesi tesis etmişiz. Bu da badem üretimi açısından ciddi bir rakam. Bu desteklerimize gene üretim planlaması sürecinde de, meyvecilikte uygun alanlara yapılan meyve bahçelerinde devam edeceğiz. 632.000 dekar toplam alanın, 311.000 dekarı bizim verdiğimiz sertifikalı fidan desteklemesi ile yapılmış. Burada hemen hemen yarı yarıya bir oran söz konusudur.

Sonuç olarak; Badem, Türkiye'de genetik olarak Anadolu'nun en eski en kadim meyvelerinden bir tanesi. En çok Ege, Akdeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde yetiştiriliyor. Son zamanlarda yurt dışından gelen adaptasyon kabiliyeti yüksek çeşitlerle birlikte ekim alanı ülke geneline doğru yayılıyor. Karadeniz'in kıyı kesimleri hariç hemen hemen tüm bölgelerimizde rahatlıkla badem yetiştirilebiliyor. Üreticilerimizin kuracakları bahçelerde çeşit seçimi noktasında pazar değeri olan ve iklim şartlarından etkilenmeyecek doğru çeşitleri seçmeleri gerekiyor. Bakanlık olarak ceviz ve badem üreticilerimize ürünlerin

dona karşı hassasiyetleri nedeniyle mutlaka TARSİM Sigortası yaptır-
malarını tavsiye ediyoruz. Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.
Sağ olun.

Celal Toprak: İhsan Bey biz çok teşekkür ediyoruz. Merak ediyorsunuzdur, Mehmet Sena Yıldırım ne söyleyecek diye, epey merak uyan-
dırdık. Gerçekten son dönemde Adıyaman'da bir başarı hikâyesi yazıldı.
Bu başarı hikâyesinde emeği olanlardan ve başrolü oynayanlardan biride
Mehmet Sena Yıldırım'dır. Dinliyoruz efendim sizi.

Mehmet Sena Yıldırım

Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri
Birliği Başkanı



Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım

Teşekkür ediyorum çok sağ olun. Sayın Genel Müdürümüz bazı rakamlar ve tablolar ürerinden sürece değindi. Bende o tablolara özet şekilde değineceğim. Öncelikle hepinize çok teşekkür ediyorum.

Bizim hikâyemiz 2009 yılında başladı ve 14 senede neredeyse bademi hiç olmayan bir il, Türkiye'nin birinci sırasına yerleştii. Bu birincilik hem alan bazlı hem üretim bazlı hem de teknoloji ve ekipman bakımından da gerçekleşti. Adıyaman'ı birinci sıraya yerleştiren ilçe de Kâhta ilçesi zaten. Adıyaman'daki mevcut bahçelerin yüzde 50'sinden fazlası bu ilçede bulunduğu için, Kâhta bunun öncülüğünü yapıyor. Birliğimiz de Kâhta ilçesinde bulunuyor. 2014 yılında Bakanlığımızın izniyle birliğimizi kurduk ve devam ettiriyoruz. Biz kısaca bademin bir ilin kaderi olduğunu söylüyoruz. Ciddi bir istihdam alanı oluşturdu ve gelir kaynağı yarattı. Böylece nüfusu kırsalda tutmanın da yolu açıldı. Şehirlere göç azaldı.

**Tablo: Yıllara Göre Badem İthalatı Gümrük Vergileri Tablosu
(Referans Fiyat 6.900 USD)**

Yıl	Gümrük Belgesi % +Ek Mali Yükümlülük	Toplam Ödenen Vergi TON/USD
2002	44,10%	3,042,9
2003-2017	43,20%	2980,8
2018	15%	1,035
2019	%0 (Veri yok)	
2020	15%	1,035
2021	2%	138 +818(EMY)=956
2022	%2(BAE %1)	138 + 818(EMY)=956
2023	%2(BAE %1)	138 + 818 (EMY)=956

Hemen rakamlara değinecek olursak; 2002 yılının resmi rakamlarında badem ithalatı gümrük vergisi yüzde 44,1 iken, 2003 yılında yüzde 43,2'ye düşüyor ve 2017 yılına kadar bu şekilde devam ediyor. 2013'te Adıyaman yoğun bir şekilde bahçeleşmeye geçti ve 2017'de ilk ürünü aldı. Maalesef ilk ürün alındığında ithalat gümrük vergisi yüzde 43,2'den, yüzde 15'e düşüyor. Yani, badem tam altın çağını yaşamaya başlamışken ithalat gümrük vergileri düşüyor. 2021 yılına kadar vergiler bu şekilde devam etti. 2021'de ise yüzde 2'ye düşürüldü. 818 dolarlık da ek mali yükümlülük getirildi. Bir başka deyişle; vergi ve ek mali yükümlülüklerin toplamı 956 dolar oldu. Yani 3.000 dolarlardan 965 dolara düşürüldü.

Bizi asıl zorlayan durum üretimde rekabetçi değiliz. Çünkü bahçeleri kurarken ciddi bir maliyet yükü altına giriyoruz. Bankaların kredileri konusunda Ziraat Bankası bizleri çok zorluyor. Zaten badem üretiyorsanız hiç vermiyor. Diyor ki; 'Sen neyle ödeyeceksin?' Verse dahi vadeyi de uzatmıyordu. Özel bankalarında sanki hepsi birbiriyle anlaşmış gibi hangi ay alırsanız alın 10. ayda ödeme şartı koyuyor. Yani hasattan 1 ay sonra üretici bademini satmak zorunda kalıyor. Dolayısıyla elinde tutamıyor. Bu problemleri de yaşıyoruz. Ayriyeten yüklü bir şekilde borçla badem üretimine başladığımızdan dolayı düşük vergilerle de sınıdığınız zaman başarı oranı düşüyor. Adıyaman'da özellikle Kâh-

ta'da badem alanları her yıl 6-7 bin dekar artıyorken; 2021 yılında duruyor. 2022 ve 2023 yılından sonra toplam bin dekar dahi artış sağlanmadı. Bu da vergilerin üreticiyi ne kadar etkilediğinin göstergesi. Bu tabloyu sizinle ve Sayın Genel Müdürümüz ile ayrıca gönderebilirim. Şimdi burada bir de Birleşik Arap Emirliklerine halen daha yüzde 2 uygulanıyor olması durumu var. Bakanlığımızın vergileri arttırmasıyla birlikte hasattan 2 ay sonra vergiler yüzde 15'e ek mali yükümlülükte 942 dolara yükseltilmiştir. Yine BAE gibi birkaç ülkede bu vergilendirmelerden muaf tutulmuştur. Zaten menşei üzerinden ürünün vergilendirilebilmesi için gümrük müdürlüklerine Bakanlıklar üzerinden yazı yazdırmaya çalışıyoruz. Çünkü ABD'den ve BAE üzerinden gelen badem yüzde 1 vergi ile Türkiye'ye girmesin istiyoruz. Eğer bunu da başarabilirsek bir yol alabiliriz. Çünkü badem için yapılan gümrük vergilerindeki artış üreticinin fiyatlarına hiç yansımadı.

Türkiye'deki kabuklu ve kabuksuz badem fiyatlarını yaklaşık olarak değerlendiriyoruz. Yani üst limit olarak verilmiştir. Yani kabuklu bademin şuan 40 TL maliyeti vardır. Ortalama üreticinin sattığı fiyat ise 50 TL'dir. Yani 10 ton üreten bir üretici, 400 bin lira masrafa karşılık 500 bin lira kazanacaktır. Yani 100 bin lira artışı olacak. 100 bin liraya geçimini nasıl sağlasın? Badem bahçesine bakmaya nasıl devam etsin? Tabloyu ben kısaca anlattım. Sanırım tablo ile ilgili burada doküman da hazırlamıştım. Not olarak verileri Gümrük Bakanlığı sitesinden ekran görüntüsü olarak dökümünü gerçekleştirdim.

Tablo: Türkiye Badem Üretimi (TÜİK Verileri)

Yıllar	Üretim (bin ton)	İthalat (bin ton)	İhracat (bin ton)
2010-2011	54	-	-
2011-2012	69	-	-
2012-2013	69	-	-
2013-2014	82	-	-
2014-2015	73	-	-
2015-2016	80	21	13
2016-2017	85	36	19
2017-2018	90	49	21
2018-2019	100	50	29
2019-2020	150	59	19

Bu tabloya baktığımız zaman, önemle belirtmek istediğim konu var. TÜİK verilerine göre; 2010-2011 yılları arasında Türkiye’de 54.000 ton badem üretimi gerçekleştirilmiş. Ancak ithalat ve ihracat verilerini bulamadım. 2015-2016 yıllarında ise Türkiye’de 80.000 ton badem üretimi yapılmıştır. Aynı zamanda 21.000 ton ithalat gerçekleştirilmiştir. Sayın Genel Müdürüm bizim bu tabloya bir üretici olarak itirazımız var. Sizin tablounuzda da buna benzer rakamlar mevcuttu. 2022 yılına bakarsınız 150.000 ton badem üretimi, 59.000 ton badem ithalatı yapmışız. 19 bin ton da ihracatımız mevcut. Bizim üretimimiz kabuklu bademdir ve bu durum istatistiklerde belirtilmemiştir. Oysa dünya üzerinde rakamlar badem içi üzerinden hesaplanır. Yani biz ithalat yaptığımızda 59.000 ton badem içi ithal etmişiz. Bunun karşılığında ürettiğimiz ise 159.000 ton, ancak kabuklu badem. Bu nedenle rakamların karşılaştırılması doğru değil. 2020 yılında 150.000 ton üretim görünüyor. Ancak kabuklu badem olduğu için 150 bin tondan kabuk fisesi düşüldüğünde (3,3 bölünecek) 40 bin küsur ton badem içi üre-

timimiz var. Aksi durumda TÜİK verilerine göre Türkiye'nin ürettiği badem çok yüksek görünüyor. Türkiye'deki tüketim zaten 83 bin ton civarı. Burada TÜİK verilerinin doğru işlenmesinin tüketicinin lehine olacağını düşünüyorum. TÜİK verilerine ya da Tarım Bakanlığımızın verilerine baktığımızda badem üretimi gerçekten çok iyi bir seviyeye gelmiş durumda. Çok güzel para kazanmıştır üretici. O anlamada gelebilir. Ama gerçekler böyle değil. Bu konunun düzeltilmesi üreticinin lehine olacaktır. Üretim üzerinden bazı gerçek olmayan bilgiler var. Bu Bakanlık ve TÜİK verilerine geçiyor, buna da birazdan değineceğim. İki tabloyu karşılaştırdığımızda; üretim artarken, badem ithalatı gümrük vergilerinin düştüğünü aynı zamanda maliyetlerin yükseldiğini görüyoruz. Birazdan küçük bir tablo şeklinde maliyetleri de vereceğim.

Tablo: Mersin ve Adıyaman Badem Üretimi Alan ve Verim Karşılaştırması (2020)

İl	Üretim alanı (Toplam Türkiye Üretim Alanındaki Yüzdeliği)	Verim
Mersin	7,60%	29 bin ton
Adıyaman	15%	18 bin ton

Sayın Genel Müdürüm bu konuyu çok önemsiyoruz. Sizde de illere göre badem üretimi tablosu vardı. Mersin, Türkiye badem üretiminin alan olarak yüzde 7,60'ını temsil ediyor. Adıyaman ise yüzde 15'ini temsil ediyor. Verileri aldığım yıla ait bunlar. 2022'de yüzde 22'ye ulaşmıştı. Rakamlara bakıldığında; yüzde 7,6 ile 29.000 bin ton üreten Mersin, yüzde 15 ile 18 bin ton üreten Adıyaman var. Dünyanın hiçbir yerinde ağaç başı 28 kg verim olayı yoktur. Hatta en teknik bahçeciliği yapan Avusturalya da bile yok. Mersin'de kapama bahçe bile yoktur. Teknoloji kullanımı eksik. Otomasyon sistemli bahçe bile yoktur ancak veriler bu şekilde giriliyor. Özellikle kıyı şeridindeki illerin hepsinin tonajı yüksek giriliyor. Böyle olunca üreticide şöyle bir intiba uyanıyor; kaçak yollardan gelen badem oradaki üretici adına müstahsil kesiliyor ve bunu İl Müdürlüklerimizde biliyor. Sayın Genel Müdürüm

bu durumu İl Müdürlüklerimize bildirirseniz çok iyi olur. Dünyanın hiçbir ülkesinde ağaç başı verim bu kadar yüksek değildir. Mersin'de dağlık alanlardaki ağaçlar seyrek ve genel olarak çağla döneminde satılır. Çağla döneminde satılan bir ağacın verimi tespit edilemez.

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralioğlu: İnceleyip dönüş yapacağım. Son söylediğiniz cümle ile alakalı bu durum. Çağla döneminde satış söz konusu olduğu için, yaş meyvenin ağırlığının fazla gelmesinden kaynaklı bir durum.

Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım: Sayın Genel Müdürüm, ağırlıklı olarak dünyanın bütün ülkelerinde rakamlar kuru badem üzerinde tespit ediliyor. Türkiye'de çağla sebze olarak kullanıldığı için veri tablolarına yaş badem olarak girmiyor. O dönem tüketilen bademin üretim kayıtlarında kuru badem olarak geçmemesi gerekiyor. Ankarada, Balıkesir'de ve Çanakale'de öyledir. Kıyı kesimindeki bütün illere ağaç başına çok yüksek verim yüklüyorlar. Böylece üretim çok yüksek görünüyor. Yani 2022'de Türkiye'nin gerçekte ürettiği rakam Sayın Genel Müdürüm badem içi olarak 23 bin ton. Bunu belgeleyemiyorum. Çünkü belgeleme yetkimde yok. Bu bahsettiğim illerden Antalya'daki bahçeleri ve Türkiye'deki bütün bahçeleri de gezdim. Çünkü bizim birliğimiz sadece Adıyaman ve Kâhta ile sınırlı kalmadı. Türkiye'yi temsil ediyor. Hastalık ve zararlı uygulamalar konusunda sosyal medyayı da aktif bir şekilde kullanıyoruz. Bütün bilgilendirmeleri yapıyoruz. Dönemsel hastalıkların gelişini haberdar ediyoruz. Onun için hepsini geziyoruz. Bu bahsettiğimiz kıyı şehrindeki illerde teknik bahçeler çok nadirdir. Genel olarak geleksel üretim yapılıyor. Bu konu hakkında eğer bizim Tarım Bakanlığı'na ve İl Müdürlüklerine bildiri giderse ve gerçek verileri girerlerse, daha sağlıklı yorum yapılabilir. İthalata da ne kadar ödediğimiz ortaya çıkar. Belki kaçak girişlerin yolunu da kapatmış oluruz.

Tablo: Bir Kilogram Kabuklu Bademin Alım Gücü

Yıllar	Kabuklu badem Kg Fiyatı	Alabildiği Gübre	Alabildiği mazot
2016	8,56 TL	16 kg	2,21 Litre
2023	50 TL	2,27 kg	1,21 Litre

Yıllara göre kabuklu bademin kg fiyatı verilerine bakmak istiyorum. Daha öncede ifade ettiğim üzere üretici bahçelerini sökmeye başladı ve bu çok acı bir durum. 2016'da kabuklu bademin Türkiye fiyatı 8,56 lira. 2023'te ise 50 lira. Sizin grafiklerinizde 60 lira yazıyor ama o üst limitti. 180 randıman çarpı 35 olarak hesaplanıyor. Türkiye'deki badem veriminde kabuğun içe oranı yani randımanı yüzde 30'dur. Dolayısıyla fiyat hiçbir zaman 60 lirayı bulmuyor. 1 kg bademle alınabilen gübre miktarı 16 kg'dır. Bugün 50 lira olan 1 kg bademle ortalama 2.27 kg gübre alabiliyorsun. Sayın Genel Müdürüm üreticinin burada kaybı yüksek. 16 kg'dan 2,27 kg'a düşmüşüz. Sayın Genel Müdürüm bunu siz isterseniz tarafınıza tablo olarak ta gönderebiliriz. 2016'da yine üretici, 1 kg badem ile 2.21 litre mazot alırken, 2023'te 1.21 litre mazot alabiliyor. Mazot fiyatı çok yükseldiği halde 1.21 litre alabiliyor. Ancak gübreye baktığımızda ben ilacı da ekleyecektim, çok fazla tüketim kalem olduğu için biraz daha afaki kalır diye eklemedim. İlaçta da yine çok ciddi bir alım gücü düşüşü var. İşçilikte yine alım gücü düşüşü var. Çünkü 2 yıl önce bizim 100-150 lira yevmiye ödediğimiz işçilere, 500-600 lira ödemeye başladık. Bademin fiyatı 2 kat artmış. Yani bademde işçilik 4 kat artarken fiyat 2 kat artmıştır.

Sonuç olarak; Sayın Genel Müdürüm ve değerli katılımcılar, badem üreticisini korumak ve badem üretimini devam ettirmek istiyorsak, ithalat gümrük vergilerinin 2017 yılı seviyelerinde olması gerekmektedir. Biz bütçeden badem üreticisine ek ödeme istemiyoruz. Bizi destekleyin de demiyoruz. Sayın Genel Müdürüm, Avrupa ve ABD'deki üretim modellerini de inceledim cevizde de büyük ihtimalle böyledir.

Mesela Hırvatistan gibi küçük bir ülkede bile konvansiyonel üretim yapıyorsanız, hektarda 1000 Euro, ekolojik üretim yapıyorsanız da hektarda 2000 Euro destek alıyorsunuz. Aynı zamanda işçilik, gübre, mazot ve ilaçta artı sübvansiyonlu. Yani bir üretici eğer 1 kg badem üretiyorsa onu 1 Euro'ya sattığında 1 Euro kazanıyor. 2 Euro'ya sattığında 2 Euro kazanıyor. Maliyetlerin tamamı bir şekilde devlet tarafından destekleniyor. Hırvatistan Tarım Bakan Yardımcısı beni iki defa davet etti ve kendisiyle görüştüm. Şu cümlesi çok çok önemliydi; "Hırvatistan devleti 7,5 milyon Euro luk badem ithalat ediyor, bu para benim ülkemin dışına çıkıyor." dedi. 7,5 milyon Euro luk bademi eğer kendi ülkemde üretsem ben kârdayım. Çünkü kendi vatandaşım işin içine girecektir. Her bir dolaşımında vergi olarak devletime geri dönecektir. Yani Türkiye'nin de aslında olaya böyle bakması gerekiyor. Ama biz gerçekten badem üreticileri olarak devletten yani bütçeden herhangi bir şey istemiyoruz. Çünkü zaten bütçenin durumunu biliyoruz. Bütçenin gelirini artıracak olan davranışları istiyoruz. Bunlar nedir? İthalat gümrük vergileri. En azından ülkemiz bu eşığı geçene kadar ithalat gümrük vergilerini yükseltirse hem badem hem de ceviz üreticisi para kazanmaya başlar ve gelecekte de ithalatçı değil ihracatçı ülke olmayı başarabiliriz. Yine yurda kaçak yollarla giren bademlerin girişini engellemek gerekiyor. Çünkü vergisiz geliyor. Bu bahsettiğim illerde müstahsil faturaya tabi tutuluyor. Sayın Genel Müdürüm bu sanırım Bakanlığımızın yetkilerinde. Dahili işleme rejiminin iptal ettirilmesi gerekiyor. Dahili işlemeyle yurt dışından getirilen bademde, herhangi bir vergi ödenmeden Türkiye'ye sokuluyor ve teminat gösteriliyor. Türkiye'de bunu işleyip tekrar ihraç kayıtlı olayına geçiyor. Gerçekte getirdiği bademin bir kısmını içeride tutuyor birde Türkiye'den aldığı kötü bademleri dışa gönderiyor. İyi bademler içeride kalıyor. Bu da bizim rekabet gücümüzü ve fiyatlarımızı azaltıyor. Zaten üretici hani bahsettiğim gibi 40 liraya mal ettiğini 50 liraya sattığında zaten bahçesine masraf edemiyor. Masraf edemediği için hem kalite düşüyor hem

de insanlardaki azim ve şevk düşüyor. Bu sene 800 dönüm badem bahçesi söküldü. Eğer vergiler yükseltilmeseydi büyük ihtimalle bu rakam 5.000-10.000 dönümü bulacaktı. Yazıktır bu insanlar çok emek verdi. 5 yıl hiç ürün almadan umut ettiler.

Yine referans kıymet değerlerinin artırılması gerekmektedir. Bademde referans yüzde 15 vergi arttırılırken 6.900 olan referans kıymet değeri 6.300 dolara düşürüldü. Cevizde de büyük miktar düşürüldü. Yani bu da tonda yaklaşık olarak 94 dolar tekrardan düşüş yapıldığı anlamına geliyor. Bunlardan bir veya bir kaçını yapmadığımız takdirde badem üreticisi para kazanamayacak. Kazanamadığında bahçesine bakamayacak. Bakamadığında da ürün alamayacak ve ileriki yıllarda 2021 yılından beri her platformda dile getirdiğim gibi badem bahçeleri sökülecek. Badem üreticisi bahçesini sökmek durumunda kalacaktır diye söylüyorum, bu sene oldu. Daha da hızlanacak bu sökülme olayı. Bürokratlarımızdan, Bakanlığımızdan beklediğimiz şey, badem ve ceviz üreticisini ayakta tutabilmenizdir. Mamulünüzdür insanların aklının yüzde 80'i gözündedir, gördüğüne inanır. Siz de bir insana 100 lira verin deyin ki bir ağaç diki, o ağaçtan 100 lira kazanacaksınız yapmaz. Bütün maliyetini verseniz bile komşusunun kazandığını görse gider o 100 lirayı bulur ve o işi yapar. Badem bizim ihtiyacımız ve hala yaklaşık badem ithalatına 150 milyon dolar para ödüyoruz. Bakanlık verilerinde 115 milyon dolar olarak geçiyor. Ancak Sayın Genel Müdürüm, ülkeye giren kaçak bademleri de saydığımızda 150'nin üzerinde. Ben hepimize teşekkür ediyorum.

Celal Toprak: Biz teşekkür ederiz. Olayın bir de sosyal bir boyutu da var. Bunu da ben paylaşmak istedim. Yani Adıyaman ekonomisinin bu noktada iyi değerlendirilmesi gerekir. Bahçedeki ağaçların sökülmesi, sadece sökülme ile açıklanacak bir durum değil. Mehmet Sena Bey'de buna dikkat çekmek istedi.

Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım: Celal Bey, kısa bir ilave yapayım. Bakanlık verilerine göre; 2013 – 2021 yılları arasında sadece ilçemiz için 6.000 – 7.000 dekarlık bahçe artışı söz konusu. 2021 yılından sonraki yaklaşık 3 yıldaki artış ise sadece 1.000 dekar. Bu bahçelerde Orman Genel Müdürlüğü'nün köylülere verdiği yüzde 65'lik hibeden dolayı kuruluyor. Yoksa büyük alanlarda bahçe kurulumu gerçekleşmiyor.

Celal Toprak: Ahmet Bülent Kasap zaman zaman bu konuda bizleri bilgilendiriyor. Fakat bu konu daha çok kamuoyunda konuşulmalı diye düşünüyorum. Yoksa Mehmet Sena Bey Özbekistan'a gidecek. Çünkü olay o noktaya doğru gidiyor. Bu, çok istediğimiz bir şey değil diye düşünüyorum. Şimdi ceviz konusunda benzer bir bilgilendirmeyi de Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder Beyefendi yapacak. Buyurun Başkanım.

Ömer Ergüder

Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı



Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder

Teşekkür ederim. Aslında Mehmet Bey'i dinlerken, ne kadar ortak noktamız olduğunu bir kere daha anladım. İki sektör içinde Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği ile Ceviz Üreticileri Derneği'nin yakın çalışmasında çok büyük fayda var.

Bende Mehmet Bey gibi maalesef sektörümüzle ilgili çok iyi durumlardan bahsedemeyeceğim. Türkiye'nin bir kuruyemiş tüketicisi olması, bizim gibi yetiştiriciler için son derece önemli. Türkiye'deki kişi başı ceviz, badem gibi kuruyemiş tüketimi, ABD ve Avrupa ülkeleriyle kıyasladığında oldukça yüksektir. Uzakdoğu'da ise Hindistan çok önemli bir tüketicidir. Ülkemiz çok önemli bir pazarın merkezinde yer alıyor. Yetiştiriciler olarak bu bizim için çok önemli bir avantaj. Zaten büyük bir kısmımız, sektöre yatırımlarımızı bu sebeplerle yaptık.

Mehmet Bey, sektör olarak rekabetçi olamıyoruz demişti. Katılıyorum, çünkü sektörümüz büyüyemiyor. Bugün Türkiye'deki organize (kapa-ma bahçe) ceviz bahçelerinin geçmişi yaklaşık son 10 yılda başladı. Yani birkaç tane 13 - 14 yıllık bahçemiz dışında organize yatırımlar

son 10 yıl içerisinde başlayan yatırımlar. Dolayısıyla, sektörümüz halen çok küçük ve emekleme seviyesinde. Sektörü emekleme seviyesinden ayağa kaldırmak ve yürütebilmek için sadece bizim çabalarımız yetmiyor. Bu çok aşikâr bir durumdur.

Cevizde Kaliforniya, Çin ve Şili dünya devleridir. Çin'in bu seneki rekoltesi yaklaşık 1,5 milyon ton. Kaliforniya'nın 750 milyon ton, Şili'nin ise 170 - 180 milyon ton civarında. Türkiye'de rakamlarımız maalesef Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile hiç bağdaşmıyor. Belirtilen üretim rakamlarının çok daha aşağısındayız. Derneğimizin rakamlarımıza göre ticari ceviz üretimi 45-50 bin ton civarında seyrediyor. Halbuki TÜİK'e baktığımızda yaklaşık 300 bin ton civarında bir rakam görüyoruz. Bir de bunun üzerinde ithalatımız mevcut. İthalatta kendimize kesinlikle yetmiyoruz. Bizim rakamlarımız ürünün yüzde 60'ını ithal ettiğimizi gösteriyor. Zaten bugün ulusal zincir ve yerel marketlere giddiği zaman Şili ve ABD menşei etiketlerini görüyorsunuz. Yerli ceviz ticari olarak sektörde çok azdır.

İthalat gümrük vergileri konusunda, Derneğimiz ve Ticaret Bakanlığı 3 yıldır çok sık bir araya geldi. Son dönem Sayın Bakanımız ve ekibiyle durum tekrar incelendi. Yapılan çalışmalar sonucunda da 1 Kasım 2023 tarihi itibarıyla gümrük vergileri artırıldı. Aslında bende serbest ticarete inanan birisiyim. Ancak sektörü başka bir şekilde korumamız çok zor. Çünkü mazot, gübre, elektrik ve ilaçta rekabetçi olamıyoruz. Bugün Kaliforniyadaki veya Şili'deki yetiştiricinin maliyetleriyle bizim maliyetlerimiz arasında maalesef derin uçurumlar var. Biz üretimde rekabetçi olamadığımız için ithalat gümrük vergilerinde Mehmet Bey'in bahsettiği referans kıymet değerlerinin çok önem taşıdığına inanıyoruz. Böylece sektörün korunacağına inanıyoruz. Biz yatırımlara başladığımız yıl cevizde ithalat vergisi yüzde 43 idi. Daha sonra geçen yıl kademe kademe yüzde 4'e kadar düşürüldü. Bakın yüzde 43,

yüzde 15, yüzde 4 ve şimdi Ticaret Bakanlığı ile yaptığımız görüşmeler neticesinde tekrar yüzde 15'e artırıldı. Ayrıca Amerika'ya yönelik ekstra yüzde 10 gümrük vergisi söz konusu. Referans değerleri bizler için önemliydi. Fakat orada Mehmet Bey bademin 6.900 dolardan 6.300 dolara düştüğünü söyledi. Bu ne anlama geliyor. Kilo başına 6,9 dolardan Türkiye'ye ithal edemiyorsunuz. Etseniz dâhil onun üzerinden gümrük vergisi ödemek zorundasınız. Cevizde de, 3.500 dolardan 2.800 dolara düşürüldü. Burada biz önemli bir kalemi kaybettik. Ancak kısmen anlayabiliyorum. Çünkü Ticaret Bakanlığının bizimle yapmış olduğu paylaşımlarda, Bakanlığa bu konuda çok ciddi davalar açıldığını, ithalatçıların çok daha ucuz ithal ettiğini ve yüksek fiyattan gümrük vergisi ödemek zorunda kaldığı aktarıldı. Kısmen anlasam da yetiştiricilik sektörünü negatif şekilde etkiliyor.

Ayrıca Birleşik Arap Emirlikleri'ne bende değinmek isterim. Maalesef gümrük vergileri pozitif bir şekilde yüzde 15 artırıldı. Ancak Birleşik Arap Emirlikleri'nde ceviz, badem, kuru üzüm gibi hiçbir kuruyemiş ve kuru meyve üretimi mevcut değil. Badem ithalatı yüzde 1'e ceviz ithalatı yüzde 2'ye düşürüldü. Yani bugün transit geçişe yol açıldı. Aynı şekilde Bosna Hersek'te ceviz ve bademin neredeyse ağacı bile yok. Peki, ne oluyor? Ukrayna üzerinden savaş öncesi gelen ürünler maalesef Bosna üzerinden sıfır vergi ile Türkiye'ye geliyor.

Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım: Sayın Başkanım ben bir araya girebilir miyim?

Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder: Buyurun.

Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre; hem Bosna Hersek hem de Birleşik Arap Emirlikleri badem ve ceviz üreticisi olarak görünüyor. Üretim yok ama FAO verilerinde öyle gözüküyor.

Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder: Bu inanılmaz bir şey. Aslında çok ciddi bilgi kirliliği var. Onun için burada Sayın Genel Müdürümüz İhsan Bey'e ve her Ankara ziyaretinde Bakanlık'taki dostlarımıza önemle istirham ediyorum ki badem ve ceviz konusundaki rapor yazımlarında, toplantılarda, yapılan çalıştaylarda lütfen bizi de haberdar edin. Çünkü bilgi açısından reel sektörün içinde olanlar bizleriz. Yani önümüzdeki rakamlar ve bilgiler o kadar farklı ki, bunları ortak bir platformda paylaşmamız gerekiyor.

Ceviz ve bademde Türkiye'nin durumu tozpembe olarak gösteriliyor. Halbuki bahçeler sökülüyor. Bakın ithalat vergilerinden bahsettim. Yasal olmayan yollardan kaçak giren cevizler ve bademler büyük bir sorunumuz mevcut. Bugün ithalattaki rakamlarımız TÜİK rakamlarında düşük gözüküyor. Çünkü Türkiye'ye giren ceviz ve bademi göremiyoruz. Bugün Mersin ve Hakkâride çok büyük ceviz üreticileri gözüküyor. Bizim bildiğimiz o illerde bir tane bile büyük bahçe bulunmuyor. Ancak doğudan ülkemize yasal olmayan yollardan çok ciddi ürün giriyor. Bunun önünü de kısmen kapatmak için Ticaret Bakanlığı'na ihtisas gümrüklerini önerdik. Nasıl tekstilde bazı ürünlerde ihtisas gümrükleri varsa kuruyemiş sektöründe de bir ihtisas gümrüğü olsun. Biz bu kurulumda maddi manevi her desteği verelim. Buralarda laboratuvarlar kurulsun... Bugün ülkeye nereden ve nasıl ceviz girdiği bilgisine ne biz sahibiz ne de başka mecralar sahip. Ancak biliyoruz ki ürünler çok ciddi kaçakçılıkla ülkemize giriyor. İthalat lobisi kuvvetli bir lobidir. Türkiye'deki kuruyemişçiler ve onların oluşumları da oldukça kuvvetlidir. Biz Bakanlığa müracaat ederek sektör için önemli kazanımlar elde ediyoruz, ithalat lobisi engel olmaya çalışıyor.

Bizim misyonumuz yerli üretimi ve yerli tüketimi artırmak. Yoksa bugün ulusal zincir marketlerde iki sene öncesinin cevizini veya bademini tüketicimize sunacağız. Biz paketlerde sadece paketleme tarihini

nasıl kabul ediyoruz? Neden üretim tarihi de paketlerde bulunmuyor? Ben bunun için geçen yıl iki kez Gıda ve Kontrol Müdürlüğü'nü ziyaret ettim. Bizim büyük dezavantajlarımızdan biri kabuklu cevizin dökme satılması. Bu Avrupa ve ABD'de fileler içinde satışa sunuluyor. Ülkemizde 3 kilo alıyorsunuz minimum 300 gr'ı küflenmiş. Neden? Çünkü eski ürün. Eski ürün olduğunu tüketici bilmiyor. Tüketici yıllardır alıştırmış ve paketlere son derece düşük kalite konuluyor. Yani ülkemizde yüksek seviye bir pazar oluşturamıyoruz. Biz bunu önlemek için bu sene derneğimizin markasıyla bir ulusal markette paketli, etiketli bir halde ürünümüzü ilk defa önümüzdeki ay itibarıyla çıkaracağız. Bir farkındalık oluşturmak, tüketicimizi bilgilendirmek istiyoruz. Tüm bilgiler ürün ambalajın üzerinde yer alacak. Ama diğer cevizlere bakıldığında üretim tarihi yok. Markalı patentli ürünlere baktığımızda da son tüketim tarihini görüyorsunuz. Kabuklu dışarıda satılan ürünler için herhangi bir bilgilendirme yapılmıyor. Gümrük kapılarında teste dahi tutulmuyor.

Celal Toprak: Ömer Başkanım bu noktada uyarı var. Belki onu da bir cümle ile ifade edersiniz. Şeyda Hanım diyor ki kaçak giriyorsa zaten onun testini yapmak asla mümkün değil. Zaten varlığı kaçak. O anlamda da ne yediğimiz konusunda kuşkularımız var. Bence çok önemli bir değerlendirme. Birde toparlarsanız sevinirim. Buyurun.

Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder: Tüketicilerimiz ve sizlerle paylaşıyorum. Bizim yerli üretimimizin en büyük avantajı, bahçeden sofraya gelinceye kadarki süreçte en ufak kimyasala maruz kalmıyor. İthal ürünler maalesef yükleme öncesi fumigasyon vb. kimyasal işlemlere maruz kalıyor. Neredeyse sıfır karbon ayak iziyle biz ürünlerimizi tüketicimizin önüne getiriyoruz. Tabi yeterli ürünümüz henüz yok, tüketime yetemiyoruz. Çünkü son yıllarda yaşadığımız engeller ve zorluklar sebebiyle yetemiyoruz. Yeni yatırımları

çekmede çok zorlanıyoruz. Biz neden ceviz ve badem için her yıl yurt dışına birkaç yüz milyon dolar ödüyoruz? Neden biz bir plan oluşturup önümüzdeki 10 - 15 yılda kendimize yeteceğiz demiyoruz? Bu yönde hep birlikte neden bir hedef koymuyoruz? Bu imkansız bir şey değil. Kusura bakmayın bu tür sorunları paylaştığımda biraz heyecanlanıyorum. Benim en büyük arzularımdan bir tanesi. Bunun için Tarım ve Orman Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı ile yakın iş birliğinde olup gerçekleri, reel rakamları paylaşmak gerek diye düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

Son bir şey söyleyeceğim. İhsan Müdürüm, şayet yılda bir kez düzenlenen çalıştaylara dinleyici olarak katılabilirsek çok müteşekkir oluruz.

Celal Toprak: Şu an teknik olarak bazı konuları derinlemesine incelemiyoruz. Bülent Başkanın önderliğinde daha dar katılımlı bir toplantı düşünülebilir. Böylece sorunların çözümüne yönelik daha sağlıklı adımlar atılabilir.

Tayfun Bey sizin de tüm konuşulanları özetleyeceğinizi düşünüyorum. Buyurun söz sizin.

Tayfun Erpek

Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı



Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek

Mehmet Yıldırım ve Ömer Ergüder'e sektörün temel sorunlarını kapsayıcı bir şekilde ifade ettikleri için teşekkür ediyorum. Bende genel konuların yanı sıra biraz daha geri planda kalmış konuları ele almak istiyorum. Sunumumu da bu bağlamda hazırladım.

İlk olarak ceviz ve bademin üretim, tüketim ve dış ticaret verilerine değineceğim. Burada ABD Tarım Bakanlığının güncel verilerini aldım. Çünkü TÜİK tarafından açıklanan veriler çok tutarlı değil. Böylece ABD Tarım Bakanlığı verilerini inceleyince farkı da anlayabileceğiz. Çünkü daha badem ve cevizin nasıl ifade edilmesi gerektiğini dahi bilmiyoruz. Dünyada badem, iç kuru badem olarak ceviz ise kuru kabuklu ceviz olarak ifade ediliyor. Türkiye'deki verilerin kıyaslanması için ilk önce bu standardın sağlanması gerekir.

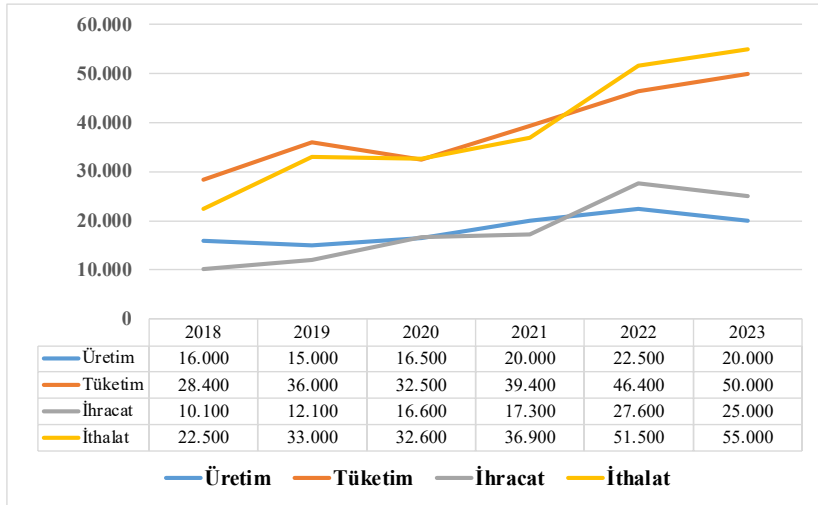
Dünya İç Badem Üretimi – 2023

Ülke	Üretim Miktarı
A.B.D.	1.179.340 ton
Avrupa Birliği	147.700 ton
Avustralya	140.000 ton
Türkiye	20.000 ton
Şili	11.500 ton
Diğer	9.200 ton
Toplam	1.507.740 ton

Kaynak: USDA Tree Nuts Report Ekim 2023

ABD Tarım Bakanlığına göre; 2023 yılında Türkiye’de iç badem üretimi 20 bin tondur. Tüketim miktarı ise 50 bin ton olarak belirtilmiştir.

Türkiye’nin Yıllar İçinde İç Badem Üretimi, Tüketimi, İhracatı ve İthalatı



Kaynak: USDA Tree Nuts Report

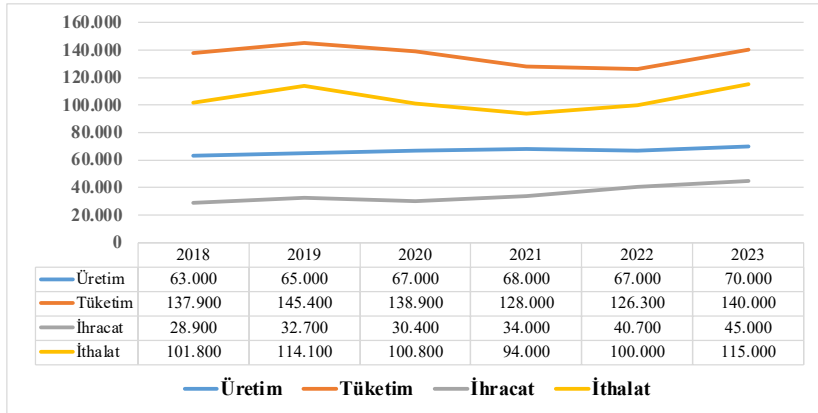
Türkiye'nin yıllar içerisindeki üretim, tüketim, ihracat ve ithalat rakamlarını yukarıdaki grafikte görüyoruz. Dikkat ederseniz tüm veriler iç bademe dönüştürülmüş rakamlar üzerinden anlatılıyor. Grafikte maalesef Adıyaman ve diğer bölgelerde yapılan ciddi yatırımlara rağmen badem üretiminin son 6-7 yılda artmadığını görüyoruz. Hâlbuki tüketimimiz üretime oranla ciddi bir artış gösteriyor.

Dünya Kabuklu Ceviz Üretimi - 2023

Ülke	Üretim Miktarı
Çin	1.400.000 ton
A.B.D.	689.461 ton
Şili	198.000 ton
Avrupa Birliği	150.000 ton
Ukrayna	80.000 ton
Türkiye	70.000 ton
Diğer	78.450 ton
Toplam	2.665.911 ton

Kaynak: USDA Tree Nuts Report

Yine ABD Tarım Bakanlığı verilerine göre; Türkiye'de 2023 yılında 70 bin ton kabuklu ceviz üretimi yapıldı. Tüketim ise üretilen rakamın iki katıdır. Dolayısıyla 70 bin ton gibi büyük bir ceviz açığımız vardır.



Kaynak: USDA Tree Nuts Report

Türkiye’de cevizin son 6-7 yıldaki üretim ve ticaret verilerine bakıldığında önemli artışların olmadığını görüyoruz. Son yıllarda çok ciddi ceviz fidan dikimi yapılmasına rağmen üretimde de ciddi bir artış görünmüyor. Bu konunun üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum.

Mehmet Bey ve Genel Müdürümüz İhsan Bey sunum yaparken Mersin’de ağaç başına alınan verimden bahsetti. Cevizde 40 kg, bademde 28 kg olarak not almışım. Badem zaten konuşuldu. Ancak ceviz için Mersin’de ağaç başına 40 kilo verim alınması gibi bir durum hiçbir şekilde söz konusu olamaz. Yeşil kabuklu bir şekilde bile değerlendirilse bu rakam çok yüksek. Dolayısıyla TÜİK tarafından açıklanan bu veriler üzerinde ciddi durulması gerekiyor. Bir rehabilitasyon çalışmasının yapılması gerektiği aşikar. Bu konuyu da özellikle vurgulamak isterim.

Yine Genel Müdürümüzün sunumundan ceviz ve bademde sertifikalı fidan desteği olarak dikim yapanların az olduğunu anladım. Biraz şaşırıdım diyebilirim. Çünkü bu yıl itibarıyla sertifikasız fidan dikimi yapılmamaya başlandı. Sertifikalı fidanla dikim yapanların bu kadar az bir kısmının destekten yararlanmasının araştırılması gerektiğini düşünüyorum.

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emirlioğlu: Mevcut üretim yapılan alanının şu kadarı sertifikalı dikim desteğiyle kuruldu diye ifade etmeye çalıştım.

Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek: Yine de bana az geldiğini düşünüyorum.

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emirlioğlu: Bence az değil. Çünkü yıllar öncesindeki bahçelerde bu mevcut alanın içerisinde. Toplam ceviz ve badem bahçesi dönümü üzerinden hesaplama yapıldı. Yani sertifikalı fidan desteği

verilmeden önce kurulan bahçelerde hesaplama dahil ediliyor. Son yıllarda kurulan bahçelerin tamamına yakını sertifikalı fidan desteğinden yararlanmış durumda.

Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek: Teşekkür ediyorum. Mehmet ve Ömer Başkanın bahsettiği temel konuların dışında bazı konulara değinmek istiyorum. Özellikle Bademle ilgili TARSİM sigortası konusu önemli. Badem don riski yüksek olan bir ürün. Don dâhil edildiğinde sigorta pirimleri ortalama tutarın yüzde 5 ila 8'i arasında. Oldukça yüksek bir oran. Asıl sorun ise don hasarlarında yüzde 10 muafiyet, yüzde 30 müştereklik uygulanması var. Yani üretici ürünü sigorta yaptırsa dahi ilk yüzde 10'luk kısımda herhangi bir tazminat elde edemiyor. Yüzde 10'u aşan kısımda da yüzde 30'ü üretici üstelenmiş oluyor, yüzde 70'lik kısmı sigorta tarafından karşılanıyor. Burada en az yüzde 5'lik bir prim ödendiğini de düşünürsek yüzde 50'lik bir zararda; zararın sadece yüzde 23'ü sigorta kapsamında temin edilmiş oluyor. Yüzde 30'luk bir zararda ise; yüzde 9'luk kısmı karşılanıyor. Bu da hem yatırımcı için hem de sonradan kurulacak bahçeler için ciddi bir engel teşkil ediyor. Dolayısıyla bu sigortaların daha kapsayıcı olması yatırımcıyı da teşvik etmesi açısından önemli olacaktır.

Bunun için türe ve bölgeye göre prim farklılaştırması yapılabilir. Yani daha az riskle üretim yapan üreticilerin daha düşük prim oranlarıyla sigorta yapması sağlanabilir. Hasarsızlık indirimleri de mevcutta var ancak don konusunda da hasarsızlık indirimi uygulanmıyor. TARSİM açısından daha detaylı bir çalışmanın faydalı olacağını düşünüyorum.

Bademde Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorun:

İklim değışiklikleri - İlkbahar geç donları

- Tür Seçimi

Çözüm Önerisi:

Yatırım destekleri ve yıllık desteklerle yönlendirme

TARSİM primleri ile yönlendirme

Yaşanılan aşırı hava olayları zaten don konusunda sorunlu olan badem için daha hayati bir noktaya geldi. Burada da tür seçimi çok önemli. Bu konuda “Kâhta” gibi ilerlemiş bölgeleri dışarıda bırakırsak Bakanlığın sağladığı destekler, hibeler, sübvansiyonlar bu tür seçimiyle ilişkilendirilebilirse en azından bir sinyal etkisi de olacaktır. Yani yatırımcılar hangi bölgede hangi türleri dikmelerinin faydalı olacağını görecekler.

Sorun:

Su kaynaklarının kısıtlılığı

- Her 1 kg badem ya da ceviz için yaklaşık 5-8 ton su gerekiyor.

Çözüm Önerisi:

Su biriktirme havuzlarının ruhsatlandırılması

Su biriktirmenin teşvik edilmesi

Diğer bir konuda badem ve cevizde suyun kullanımımıdır. Her geçen yılda yetiştiricilikte suya erişmek zorlaşıyor. Yer altı suları yoğun bir şekilde kullanılmasına rağmen yeterli olmuyor. Yazları kurak, kışları yağışlı geçen bölgelerde kışın derelerden ve belirli kaynaklardan yü-

zey sularının biriktirilerek yaz aylarında kullanılması çok büyük önem arz ediyor. Burada su biriktirme havuzlarının ruhsatlandırılması konusunda bir belirsizlik mevcut. Bu alanlara ruhsat ve teşvik verilmesi gerekir. Su biriktirmenin sadece ceviz ve badem için değil tüm tarım ürünleri için önemli olduğunu düşünüyorum.

Sorun:

%1 KDV’li satışlarla KDV alacağıının taşınmasının süreklilik kazanması, hatta artmaya devam etmesi

KDV alacağıının enflasyon ortamında erimesi

Çözüm Önerisi:

KDV iadesi prosedürünün ÇKS ile ilişkilendirilmesi

- Sertifikalı fidan ile bahçe kurulumunda desteğe hak kazanılması durumunda KDV iadesi hakkı elde edilmesi

Yatırımcıların, yatırım aşamasında KDV alacağı oluyor. Sonrasında yapacağı satışlarla bu KDV alacağını geri alamıyor. Çünkü yüzde 1’lik bir KDV ile satışlarını gerçekleştiriyor. Diğer taraftan üretim esnasında yüzde 20 KDV maliyeti oluyor. Aynı zamanda KDV alacağı enflasyonist ortamda eriyor. Bu anlamda KDV iadesinin “Çiftçi Kayıt Sistemi” ile ilişkilendirilmesinin yatırımlar açısından etkili olduğunu düşünüyorum.

Sorun:

İthalat güvenliği

Sağlıklı istatistik eksikliği

Çözüm Önerisi:

İhtisas gümrüğü

Bu iki üründe de ithalat güvenliği maalesef yok. Böyle olunca da sağlıklı veriye ulaşmakta zorlaşıyor. Az önce konuşmacılarımız zaten sorunun çözümüne değindi. Bu nedenle ihtisas gümrüğü konusuna değinmeyeceğim.

Ceviz ve Bademde Diğer Sorunlar:

- Know-how eksikliği
- Yetişmiş/uzmanlaşmış eleman eksikliği
 - Bahçelerde/İşletmelerde
 - Bakanlık birimlerinde
 - Ziraat Bankası'nda
 - TARSİM'de
- Orman arazilerinin verimsizliği

Ceviz ve bademde en önemli eksiklik yeterli uzmana ve bilgiye sahip değiliz. Diğer taraftan bu konuda ihtisaslı birimlerin olmasının gerektiğini düşünüyorum. Çok teşekkür ederim.

Celal Toprak: Bu değerli bilgiler için çok teşekkür ederim. Az önce altını çizdiğiniz 'yeterli uzmana ve bilgiye sahip değiliz' ifadesi sizin gibi isimler bu sektöre dâhil oldukça çözülecek. Bizde daha doğru bilgileri almaya devam edeceğiz. Çok verimli bir toplantı oldu. Bu arada çok fazla teknik soru geldi. Bunları sizlere özelden iletacağız.

Bu arada Orhan Bey eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı? Yoksa ben İhsan Bey'e son sözü verip sonra da Bülent Bey'le kapatmak istiyorum. Eğer uygun görürseniz efendim. İhsan Bey söyleyeceğiniz, ekleyeceğiniz bir şey var mıdır? Efendim.

KAPANIŞ

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralioğlu

Çok teşekkür ederim. Öncelikle söylenenlerle ilgili birkaç şey söylemek isterim. Genel Müdürümüz de gelip bir selamlama yapmak istiyor. Kendisi gelinceye kadar değerlendirme yaparım isterseniz. Ben bu toplantıya katılmaktan dolayı çok mutlu oldum. Bütün Sivil Toplum Kuruluşlarımız, hem Ömer Bey, hem Mehmet Sena Bey, hem Tayfun Bey bize sektörle ilgili çok detaylı ve açıklayıcı bilgiler verdiler.

İşini çok iyi takip eden bir ekip var. Öyle gördüm. Kesinlikle kuru ceviz ve badem ülkemiz için gerçekten çok özel ürünler. Biz de bu ürünlere gerçekten kıymet veriyoruz. Son 10 yıllık süreçte bu iki üründeki bahçe alanlarının artırılması noktasında İl Müdürlüklerimiz bu konuda ciddi gayretler gösterdiler. TÜİK verilerimiz de hatalar olabilir ama ben ce bizim verilerimizi siz daha çok dikkate alın Tayfun Bey. Bunu yüz yüze geldiğimizde daha detaylı bir şekilde irdeleriz. Sizinle tartışırız ama ben şunu söyleyeyim bizim 1.644.000 dekar olan ceviz alanımızın 1.250.000 dekarı zaten çiftçi kayıt sisteminde kayıtlı. Bizzat üreticilerimiz tarafından beyan edilen ve kontrol edilen, ceviz bahçesi diye kayıt altına alınan alanlar. Yani bu bahçeler hâlihazırda mevcut. Bunları yok saymak doğru olmaz. Bunların büyük bir kısmı da az önce sizin de bahsettiğiniz gibi sertifikalı tohum, sertifikalı fidan desteklemesiyle kurulmuş durumda. Üreticinin bizzat müracaat edip fidan faturasını, sertifikalı fidan belgesini getirip akabinde İl Müdürlüğü, İlçe Müdürlüğü teknik elemanları tarafından kontrol edilen teyitli alanlardır. An-

cak bunların verimliliği tartışılır. Mesela Mehmet Sena Bey'in Mersin ili ilgili verdiği bilgileri not aldım. Çok dikkat çekici bir noktaydı. Buna kesinlikle bakacağız. Çünkü bu sene içerisinde ceviz konusunda Mersin'deki verim 50 kg değil, 27 kg olarak gözüküyor. Yine de bakacağız ve değerlendireceğiz. Ancak şunu bilin ki, biz ceviz ve badem üreticilerinin nasıl büyümesi için sarf ettiysek, Tarım Bakanlığı olarak, Devlet olarak üretimlerinin sürdürülebilirliği noktasında da aynı gayreti göstereceğiz. 2021-2022 yıllarında pandemi, savaş vb. olağandışı olaylar yaşandı. Bu dönemde yaşanan bazı sorunlar var doğrudur ama bunları baz alarak hareket etmeyelim. Şu an sürecin normalleşmesiyle beraber Tarım Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı birlikte aldığı kararlar Gümrük vergilerinde üretici lehine belli bir düzenleme gitti. Bu düzenlemeler emin olun ki devam edecek. Siz bu konudaki taleplerinizi bizimle çok paylaşırsanız, biz çok seviniriz. Her zaman kapımız açık. Ben 3-4 aydır buradayım. Yerinizde sizi ilk fırsatta ziyaret etmek ve sohbet etmek isterim. Yolunuz düşerse sizleri burada misafir etmek isteriz.

Diğer taraftan Tayfun Bey'in söylediği su havuzlarının zirai krediler kapsamına alınması ve desteklenmesi gündemimizde olan bir konu. Ben de bunun böyle olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü artık su kısıdının olduğu özellikle iklim değişikliklerinin çok gündemde olduğu bu dönemde, membran havuz veya beton havuzlarla yapılan sulama havuzları da Ziraat Bankası'nın kredileri arasına girmeli. Belki bu yıla olmaz ancak önümüzdeki yıllarda bu konunun çözüleceğine emin olabilirsiniz. Bu konu sıklıkla gündemimizde konuşuluyor.

Diğer bir konu ise yurtdışından kaçak giren badem ve cevizler. Bu bizim doğrudan Genel Müdürlüğümüzün konusu değil ancak not aldım. Bu konuda nasıl tedbir alabiliriz diye ilgili Genel Müdürlükle birebir gidip paylaşacağım. Doğrudan Ticaret Bakanlığının görevi olsa da nihayetinde biz üretimi korumakla mükellefiz. Bu iki tane ürünle ilgili bahçe tesislerimiz ve üretim artışı var. Gelişen bir sektör olduğu

için henüz üretimle ilgili girdi maliyetlerini yeterince düşüremedik. Biraz daha Amerika'daki, Şili'deki gibi ölçek ekonomisine yönelerek maliyetleri düşürmeliyiz. O ülkelerdeki bahçelerin büyüklükleri belli. Ayrıca gıda milliyetçiliği noktasında bizim de mutlaka alacağımız gümrük vergisi tedbirleriyle içerideki üreticiyi korumak durumundayız. Genel Müdürümüz aramıza katıldı.

Celal Toprak: Genel Müdürümüz bağlana kadar Orhan Bey eklemek istediğiniz bir konu var mı?

BÜGEM Orhan Katı: Bademle ilgili bir tespitim var. TÜİK verilerine göre Türkiye badem alanı 632 bin dekar. Bu alanın 560 bin dekarı Çiftçi Kayıt Sistemi'nde kayıtlı. Çiftçi kayıt sistemi verileri de tapu kadastro bilgi sisteminden anında kontrol edilebiliyor. Çiftçinin arazisinde ekili ve dikili bulunan alanları personelimizde denetliyor. Bunu belirtmek istedim. Teşekkürler.

Celal Toprak: Genel Müdürümüz aramıza katıldı buyurun Genel Müdürüm söz sizin.

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürü Uğur Erdem

Merhabalar, Bakanlık nezdinde katıldığım bir toplantı nedeniyle geç katıldım. Kusura bakmayın hepinizden özür diliyorum. Bu toplantının tekrarını en yakın zamanda yapalım. Biz sizleri burada da ağırlarız. Ömer Bey, sanırım birkaç defa da Bakanlığımıza geldi diye biliyorum. Benimle bir teması olmadı ama ben duydum. O yüzden İhsan Bey'de, Orhan Bey'de konuya hâkim arkadaşlarımız zaten. Bizim ekibimizin güçlü bir ekip. Biz sadece ceviz ve bademde değil bütün üretim çeşitlerinde, üreticiden yanayız. Üretici kazanacak ki biz burada rahat oturabilelim. Üretici rahat edecek ki bizde rahat edeceğiz. O yüzden biz bütün aşamalarda üreticilerden yana tavrımızı koyuyoruz. Ancak eksiğimiz elbette vardır. Bunları hep beraber tamamlayacağız. Çünkü bu bütün mekanizmalar, daha, doğrusu tarafların ortak hareket ettiği yerde ancak başarıya ulaşabiliriz... Benim olmadığım zamanda toplantıda neler konuşuldu bilmiyorum. Ama en azından badem ve ceviz için yaptığımız son düzenleme umarım bir miktar sektöre iyi gelir. Daha doğrusu biz üreticiler tarafında olduğumuz için bizim tarafımızı memnun etmiş olabilir ama kuruyemişçiler noktasında nasıl algılandı onu bende çok merak ediyorum.

Celal Toprak: Çok teşekkür ediyoruz efendim. Sizin Genel Müdürlüğünüzü biz ekonomi gazetecileri olarak yakından tanıyoruz. Daha iyisi nasıl olur? Derdimiz bu. Bu noktada çatı örgüt İstanbul Ticaret Borsasının önderliğinde bu konuya ilişkin yeni toplantılar yapılsın isteriz. Ben son sözü her zaman olduğu gibi Ahmet Bülent Kasap'a vermek istiyorum. Çatı örgüt olarak size çok iş düşüyor. Bütün kurum ve kuruluşları, STK'ları ve bürokrasiyi belki zaman zaman ya da daha sık bir araya getirmek gibi bir misyon çıktı size buradan diye düşünüyorum. Buyurun efendim söz sizin.

İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap

Değerli konuklarımız, İstanbul Ticaret Borsası adına; kıymetli katılımlarından dolayı Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürü Uğur Erdem'e ve Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralioğlu'na, Kâhta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım'a, Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder'e, Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpeke ve Moderatörümüz Güvenilir Ürün Platformu Başkanı Gazeteci Celal Toprak'a bir kez daha teşekkür ederim.

Tabii toplantımızın arka planında emeği geçen herkese ve dinleyicilerimize de şükranlarımı sunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BASIN YANSIMALARI

Türkiye



**CELAL
TOPRAK**
İŞ DÜNYASI

toprakcelal@gmail.com

Fındık, badem, ceviz ve kayısı Türkiye'nin yeni üstünlüğü olabilir

Türkiye fındıkta dünya lideri... En kalite kayısı Türkiye'de yetişiyor. Fındık konusunda da tartışılmaz bir üstünlüğümüz var. Badem ve cevizde önemli gelişmeler oluyor. Mesela son olarak İstanbul Ticaret Borsası'nın düzenlediği ve açılışını Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap'ın yaptığı 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor toplantısında bu konu enine boyuna konuşuldu.

Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Adıyaman'daki muhteşem gelişmeleri anlattı.

Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ve Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek'in verdiği bilgilere göre bu konuda çok önemli adımlar atılıyor.

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürü Uğur Erdem ve Yardımcısı İhsan Emiralioğlu konuyla ilgili sorunları tespit edip yeni adımlar atmaya hazırlanıyor.

Ve fındık konusu, MÜSİAD Ordu Başkanı Servet Altaş'ın koordinesinde Tarım Sektör Kurulu Başkanı Cemal Özen'in önderliğinde masaya yatırıldı.

Ordu Büyükşehir Belediyesi

Başkanı Dr. Mehmet Hilmi Güler bu buluşmada fındık konusunda atılan yeni adımlar ve inovatif çalışmalarını aktardı.

Fındık, badem, fıstık, ceviz ve kayısı yeni dönemde öne çıkıyor. Çin artık çocukların beslenme çantalarına bu ürünleri koyma kararını aldı. Uygulama bütün dünyamızın gündeminde. Artık daha sağlıklı nesiller için fındık, badem, ceviz ve kayısı öne çıkıyor.

Ve yine iş dünyasının önemli isimlerinden Ömer Aydın ve Mühacit Yıldız'ın verdiği bilgiye göre Türkiye'nin çevresi kuru yemişi seviyor. Yeni dönemde bu ürünlerle Türkiye çok öne çıkabilir.

Çok büyük avantajlarımız var. Fındıkta Türkiye doğal lider. Kahta'ya bademin getirdiği refahı, çok sayıda girişimcinin ceviz işine girdiğini biliyoruz.

Bu ürünleri küçümsemek ihracat içindeki payının öne çıkacağını düşünmemek olmaz. Çünkü dünya, iklim şartları nedeniyle gıdaya büyük önem veriyor. Nüfus artıyor. İyi beslenme öne çıkıyor. Gelin fındıktaki üstünlüğümüzü iyi kullanalım. Badem ve cevizde sorunları çözelim. Kayısıda Malatya'yı yalnız bırakmayalım. Ve Türkiye'yi dünyanın kuru yemişi yapalım. Bunun şartları var. Mesele iyi planlamak ve girişimcilerin önünü açmakta...

MILLİGAZETE



İSTİB'DE CEVİZ VE BADEM TİCARETİ MASAYA YATIRILDI

İSTANBUL Ticaret Borsası'nın (İSTİB) düzenlediği "Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor" toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı. İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, webinar ortamında gerçekleştirilen, "Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler" başlıklı toplantıya, Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralioğlu, Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ve Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek konuşmacı olarak katıldı. Açıklamada görüşlerine yer verilen İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, ithalat vergisinin artışıyla sektörün korunduğunu belirterek, "Üreticiler olarak şimdi bize düşen, üretim tekniklerimizi geliştirerek daha rekabetçi hale gelmektir" ifadelerini kullandı.

Kasap, ceviz ve bademde ithalat vergisinin artışıyla sektörün sesine kulak verildiğini ve ulusal üretimi koruyan önemli bir adım atıldığını belirterek şöyle devam etti:

"Konulan vergi 2017 yılının çok gerisindedir ama yine de önemli bir adımdır. Şimdi de bizler sektör olarak, atalete kapılmadan harekete geçmeli ve üretim tekniklerimizi geliştirme, ürünümüzü daha katma değeri hale getirme, ileri teknoloji kullanma gibi adımları atmalı, üretim maliyetlerimizi düşürmeli, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hale gelmeliyiz." **AA**

Kent
Konya
Konya
Konya

“Ceviz ve bademde rekabetçi olmalıyız”

İstanbul Ticaret Borsası'nın düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantının açılışında konuşan İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, ithalat vergisinin artışıyla sektörün korunduğunu belirterek, “Üreticiler olarak şimdi bize düşen, üretim tekniklerimizi geliştirerek daha rekabetçi hale gelmektir” dedi

Webinar ortamında gerçekleştirilen, “Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler” başlıklı toplantıya; Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiraloğlu, ceviz ve badem üretiminin her geçen yıl arttığını belirterek, “Bu iki ürün ülkemizde yeni geliyor 2018'den günümüze neredeyse yüzde 100'lük bir artış yakaladık. Şimdiki ithalatçı konumundayız ama çok uzun olmayan bir sürede ihracatçı konuma geçeceğimize inanıyorum. Gerek üretici destekleri, gerekse ithalat vergileri sayesinde bu hedefe ulaşacağız” dedi.

Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Adıyaman ve özellikle Kahta'nın badem üretimindeki başarısına dikkat çekerek başladığı konuşmada, bu başarının sürmesinin ithalat vergilerinin artışına bağlı olduğunu söyledi. Yıldırım, “Badem üreticisini korumak ve badem üretimini devam ettirmek için badem ithalat gümrük vergilerinin 2017 yılı seviyesi olan yüzde 43,2'ye yükseltilmesi gerek. Ayrıca yurda kaçak yollarla giren badem girişini kesinlikle engellenmeli, istisna edilen dâhilde işleme rejimi iptal edilmeli ve referans kıymet değerleri artmalı” dedi.

Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ise Çin, ABD ve Şili gibi ceviz üreticilerinin çok güçlü olduğuna dikkat çekerek, “Olağanüstü ölçülerde üreten bu üreticilerle, ithalat vergisi olmadan rekabet etmemiz mümkün değil. Ayrıca bizim üretim maliyetlerimiz de bu ülkelerle kıyaslandığında çok yüksek. Mevcut ithalat vergisini de Birleşik Arap Emirlikleri ve

iyiz.”
Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiraloğlu, ceviz ve badem üretiminin her geçen yıl arttığını belirterek, “Bu iki ürün ülkemizde yeni geliyor 2018'den günümüze neredeyse yüzde 100'lük bir artış yakaladık. Şimdiki ithalatçı konumundayız ama çok uzun olmayan bir sürede ihracatçı konuma geçeceğimize inanıyorum. Gerek üretici destekleri, gerekse ithalat vergileri sayesinde bu hedefe ulaşacağız” dedi.

Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Adıyaman ve özellikle Kahta'nın badem üretimindeki başarısına dikkat çekerek başladığı konuşmada, bu başarının sürmesinin ithalat vergilerinin artışına bağlı olduğunu söyledi. Yıldırım, “Badem üreticisini korumak ve badem üretimini devam ettirmek için badem ithalat gümrük vergilerinin 2017 yılı seviyesi olan yüzde 43,2'ye yükseltilmesi gerek. Ayrıca yurda kaçak yollarla giren badem girişini kesinlikle engellenmeli, istisna edilen dâhilde işleme rejimi iptal edilmeli ve referans kıymet değerleri artmalı” dedi.

Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ise Çin, ABD ve Şili gibi ceviz üreticilerinin çok güçlü olduğuna dikkat çekerek, “Olağanüstü ölçülerde üreten bu üreticilerle, ithalat vergisi olmadan rekabet etmemiz mümkün değil. Ayrıca bizim üretim maliyetlerimiz de bu ülkelerle kıyaslandığında çok yüksek. Mevcut ithalat vergisini de Birleşik Arap Emirlikleri ve



Üretim daha rekabetçi olmalı

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı. İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, ithalat vergisinin artışıyla sektörün korunduğunu belirterek “Üreticiler olarak şimdi bize düşen, üretim tekniklerimizi geliştirerek daha rekabetçi hale gelmektir” ifadelerini kullandı. Kasap, ceviz ve bademde ithalat vergisinin artışıyla sektörün sesine kulak verildiğini ve ulusal üretimi koruyan önemli bir adım atıldığını belirterek şöyle devam etti: “Konular vergi 2017 yılının çok gerisindedir ama yine de önemli bir adımdır. Şimdi de bizzat sektörler olarak, ataletle kapılmadan harekete geçmeli ve üretim tekniklerimizi geliştirme, ürünümüzü daha katma değerli hale getirme, ileri teknoloji kullanma gibi adımları atmalı, üretim maliyetlerimizi düşürmeli, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hale gelmeliyiz.”



Aydınlık



İSTANBUL Ticaret Borsasının (İSTİB) düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı. İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, Güvenilir Ürün Platformu Başkanı Celal Top-

Ceviz ve badem masaya yatırıldı

rak, Btkisel Üretim Genel Müdürü Uğur Erdem, Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder, Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek katıldığı toplantıda, İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Kasap, ihalat vergisinin artışıyla sektörün korunulduğunu belirterek "Üreticiler olarak şimdi bize daha rekabetçi hale gelmek için idarelerini kullandı. Kasap, ceviz ve bademle ihalat vergisinin ar-

tışıyla sektörün sesine kulak verildiğini ve ulusal üretimi koruyan önemli bir adım atıldığını belirterek şöyle devam etti: "Konulan vergi 2017 yılını çok gerisinde bırakıyor ama yine de önemli bir adımdır. Şimdi de bu sektör olarak, atalete kapılmadan harekete geçmeli ve üretim tekniklerimizi geliştirmeli, ürünümüzü daha katma değeri hale getirmeli, ileri teknoloji kullanma gibi adımları atmalmı, üretim maliyetlerimizi düşürmeli, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hale gelmeliyiz."

badem üretiminin her geçen yıl arttığını vurguladı.

Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım da Adyaman ve özellikle Kahta'nın badem üretimindeki başarısına dikkati çekerek "Badem üreticisi olarak ve badem üretiminin devam etmesi için badem ihalatını mümkün kılması 2017'ye odaklanmalıyız"



YeniGün

Yenidevir



İSTİB'DE CEVİZ VE BADEM TİCARETİ MASAYA YATIRILDI

İSTANBUL Ticaret Borsası'nın (İSTİB) düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı.

İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, webinar ortamında gerçekleştirilen, "Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler" başlıklı toplantıya, Tarım ve Orman Bakanlığı Btkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralıoğlu, Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ve Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek konuşmacı olarak katıldı. Açıklamada görüşlerine yer verilen İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, ihalat vergisinin artışıyla sektörün korunulduğunu belirterek, "Üreticiler olarak şimdi bize düşen, üretim tekniklerimizi geliştirerek daha rekabetçi hale gelmek için idarelerini kullandı.

Kasap, ceviz ve bademle ihalat vergisinin artışıyla sektörün sesine kulak verildiğini ve ulusal üretimi koruyan önemli bir adım atıldığını belirterek şöyle devam etti:

"Konulan vergi 2017 yılını çok gerisinde bırakıyor ama yine de önemli bir adımdır. Şimdi de bu sektör olarak, atalete kapılmadan harekete geçmeli ve üretim tekniklerimizi geliştirmeli, ürünümüzü daha katma değeri hale getirmeli, ileri teknoloji kullanma gibi adımları atmalmı, üretim maliyetlerimizi düşürmeli, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hale gelmeliyiz." AA



Ceviz ve Bademciler Rekabete Hazırlanıyor

İstanbul Ticaret Borsası'nın Güvenilir Ürün Platformu desteği ile düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı.

Toplantının açılışında konuşan İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, ihalat vergisinin artışıyla sektörün korunulduğunu belirterek, "Üreticiler olarak şimdi bize düşen, üretim tekniklerimizi geliştirerek daha rekabetçi hale gelmek için idarelerini kullandı.

Gıda sektörünün nabzını tutan Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor toplantılarında bu ay, Türk ceviz ve badem üretimi ve piyasası konuşuldu. "Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler" başlıklı toplantıya, Tarım ve Orman Bakanlığı Btkisel Üretim Genel Müdürü Uğur Erdem, Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiralıoğlu, Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ve Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek konuşmacı olarak katıldı.

Güvenilir Ürün Platformu Başkanı Gazeteci Celal Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını yapan İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, ceviz ve bademle ihalat vergisinin artışıyla sektörün sesine kulak verildiğini ve ulusal üretiminizi koruyan önemli bir adım atıldığını belirterek, sunları söyledi: "Konulan vergi 2017 yılını çok gerisinde bırakıyor ama yine de önemli bir adımdır. Şimdi de bu sektör olarak, atalete kapılmadan harekete geçmeli ve üretim tekniklerimizi geliştirmeli, ürünümüzü daha katma değeri hale getirmeli, ileri teknoloji kullanma gibi adımları

atmalı, üretim maliyetlerimizi düşürmeli, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hale gelmeliyiz."

Tarım ve Orman Bakanlığı Btkisel Üretim Genel Müdürü Yardımcısı İhsan Emiralıoğlu, ceviz ve badem üretiminin her geçen yıl arttığını belirterek, "Bu iki ürün ülkemizde yeni geliyor. 2018'den itibaren ne kadar da fazla 100'lük bir artış yakaladık. Şimdilik ihalatçı konumundayız ama çok uzun olmayan bir süreçte ihracatçı konuma geçeceğimize inanıyoruz. Çekici üretici destekleri, gerekirse ihalat vergileri sayesinde bu hedefe ulaşacağız" dedi.

Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ise Çin, ABD ve Şili gibi ceviz üreticilerinin çok güçlü olduğunu dikkat çekerek, "Olagünümüzde ihalat vergisi olmadan rekabet etmemiz mümkün değil. Ayrıca bizim üretim maliyetlerimiz de bu ülkelerle kıyaslandığında çok yüksek. Mevcut ihalat vergisinin de Bireşiti, Arap Emirlikleri ve Bosna-Hersek yoluyla delme teşebbüsleri engellenmeli. İhtisas günükleri de sektöre koruyacaktır" dedi.

Toplantının kapanmasını kutularak bir konuşma yapan Tarım ve Orman Bakanlığı Btkisel Üretim Genel Müdürü Uğur Erdem de Bakanlık her zaman üreticinin yanında olduğunu belirterek, "Ticaret kazandırdığı, kazancından memnun olduğunda bile işimizi yapmas oluru. Süreci içinde eksikleri de bu tip toplantılarda gidermeliyiz" dedi. (YHM)

PATKINLAR DÜNYASI

İSTİB'de ceviz ve badem ticareti masaya yatırıldı



İSTİB'de ceviz ve badem ticareti masaya yatırıldı

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor' toplantı ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı.

İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, webinar ortamında gerçekleştirilen, "Ceviz ve Bademde 1 Çözümler" başlıklı toplantıya, Tarım ve Orman Bakanlığı BİTİKSİL Üretim Genel Müdür Yardırı Emraloğlu, Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Derneği Başkanı Ömer Ergüder ve Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Başkanı Tayfun Erpek konuşmacı olarak katıldı. Açıklamada görüşlerine yer verilen İSTİB Mev Ahmet Bülent Kasap, İthalat vergisinin artışıyla sektörün korunduğuna belirterek "Üreticiler düşen, üretim tekniklerimizi geliştirerek daha rekabetçi hale geldikler." ifadelerini kullandı, bademede İthalat vergisinin artışıyla sektörün sesine kulak verildiğini ve ulusal üretimi koruyuş adım atıldığını belirterek şöyle devam etti: "Konulan vergi 2017 yılının çok gerisindeydi ama bir adımdır. Şimdi de bülzer sektör olarak, atalete kapılmadan harekete geçmeli ve üretimde geliştiime, ürünümüzü daha katma değeri hale getirme, İleri teknoloji kullanma gibi adimlar maliyetlerimizi düşümleri, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hale gelmeliyiz." Tarım ve O BİTİKSİL Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emraloğlu ise ceviz ve badem üretiminin her arttığını vurgulayarak "Bu İki ürün ülkemizde yeni geliyor. 2018'den günümüze neredesye 1 artışı yakaıladı. Şimdilik İthalatçı konumundayız ama çok uzun olmayan bir sürede İhracatçı geöceğimize İnanıyoruz. Gerek üretici destekleri gerekse İthalat vergileri sayesinde bu hed dedi. Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım da Adıyama Kahta'nın badem üretimindeki başarısına dikatiyi kapılmadığı konusunda, bu başarının İthalat vergilerinin artışına bağı olduğunu söyledi. Yıldırım, "Badem üreticisini korumak ve b devam ettirmek İcin badem İthalat gümrük vergilerinin 2017 yılı seviyesine olan yüzde 43,2'ye gerek. Ayrıca yurda kaçak yollarla giren badem için kesinlikle engellenmeli, İstisnar edilme rejimi İptal edilmeli ve referans kıymet değeri artmalı." değerlendirmesini yaptı. Ceviz Ür



İstanbul Ticaret Borsasında Ceviz ve Badem Sektörü Konuşuldu



İstanbul Ticaret Borsası'nın düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantının açılışında konuşan İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, İthalat vergisinin artışıyla sektörün korunulduğunu belirterek, "Üreticiler olarak şimdiki bülze dışında, üretim tekniklerimizi geliştirerek daha rekabetçi hale geldikler" dedi. Webinar ortamında gerçekleştirilen, "Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler" başlıklı toplantıya, Tarım ve Orman Bakanlığı BİTİKSİL Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emraloğlu, Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ve Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek konuşmacı olarak katıldı. Gönülleri Ürün Platformu Başkanı Gazretici Celal Toprak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap yaptı. Ahmet Bülent Kasap konuşurken, ceviz ve bademede İthalat vergisinin artışıyla sektörün sesine kulak verildiğini ve ulusal üretimimizi koruyuş önemli bir adım atıldığını belirterek, sunuları söyledi: "Konulan vergi 2017 yılının çok gerisindeydi ama yine de önemli bir adımdır. Şimdi de bülzer, sektör olarak, atalete kapılmadan harekete geçmeli ve üretim tekniklerimizi geliştiiime, ürünümüzü daha katma değeri hale getirme, İleri teknoloji kullanma gibi adimlar atmalı, üretim maliyetlerimizi düşümleri, ekabetçi hale gelmeliyiz." Tarım ve Orman Bakanlığı BİTİKSİL Üretim Genel Müdür ceviz ve badem üretiminin her geçen yılı arttığını belirterek, "Bu İki ürün İSTİB'den günümüze neredesye yüzde 100'ün bir artışı yakaıladı. Şimdilik İthalatçı İ Olmayan bir sürede İhracatçı konuma geöceğimize İnanıyoruz. Gerek üretici İrgileri sayesinde bu hedefe ulaşacağız" dedi. Kahta Sert Kabuklu Meyve İhmet Sena Yıldırım, Adıyaman ve özellikle Kahta'nın badem üretimindeki İladığı konuşmacı, bu başarının sürmesinin İthalat vergilerinin artışına bağı Badem üreticisini korumak ve badem üretimini devam ettirmek İcin badem 017 yılı seviyesine olan yüzde 43,2'ye yükseltilmesi gerek. Ayrıca yurda kaçak Kesinlikle engellenmeli, İstisnar edilmiş İlemlerle İptal edilme rejimi ve İmal" dedi. Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ise İÇ, ABD ve İll İli olduğu İlağuna dikatiyi çekerek, "Olağanüstü İölkelerde üretim bu Üreticilerle, İstetmemiz mümkün değil. Ayrıca bizim üretimi maliyetlerimizde bu Üreticilerle Mevcut İthalat vergisi de Birleşik Arap Emirlikleri ve Bosna-Hersek yoluyla



İSTİB'de ceviz ve badem ticareti masaya yatırıldı

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı. İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, webinar ortamında gerçekleştirilen, "Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler" başlıklı toplantıya, Tarım ve Orman Bakanlığı BİTİKSİL Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emraloğlu, Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ve Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek konuşmacı olarak katıldı. Açıklamada görüşlerine yer verilen İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, İthalat vergisinin artışıyla sektörün korunulduğunu belirterek "Üreticiler olarak şimdiki bülze düşen, üretim tekniklerimizi geliştiiime daha rekabetçi hale geldikler." ifadelerini kullandı. Kasap, ceviz ve bademede İthalat vergisinin artışıyla sektörün sesine kulak verildiğini ve ulusal üretimi koruyuş önemli bir adım atıldığını belirterek şöyle devam etti: "Konulan vergi 2017 yılının çok gerisindeydi ama yine de önemli bir adımdır. Şimdi de bülzer sektör olarak, atalete kapılmadan harekete geçmeli ve üretim tekniklerimizi geliştiiime, ürünümüzü daha katma değeri hale getirme, İleri teknoloji kullanma gibi adimlar atmalı, üretim maliyetlerimizi düşümleri, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hale gelmeliyiz." Tarım ve Orman Bakanlığı BİTİKSİL Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emraloğlu ise ceviz ve badem üretiminin her geçen yılı arttığını vurgulayarak "Bu İki ürün ülkemizde yeni geliyor. 2018'den günümüze neredesye yüzde 100'ün bir artışı yakaıladı. Şimdilik İthalatçı konumundayız ama çok uzun olmayan bir sürede İhracatçı konuma geöceğimize İnanıyoruz. Gerek üretici destekleri gerekse İthalat vergileri sayesinde bu hedefe ulaşacağız." dedi. Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım da Adıyaman ve özellikle Kahta'nın badem üretimindeki başarısına dikatiyi çekerek başladığı konuşmada, bu başarının sürmesinin, İthalat vergilerinin artışına bağı olduğunu söyledi. Yıldırım, "Badem üreticisini korumak ve badem üretimini devam ettirmek İcin badem İthalat gümrük vergilerinin 2017 yılı seviyesine olan yüzde 43,2'ye yükseltmesi gerek. Ayrıca yurda kaçak yollarla giren badem için kesinlikle engellenmeli, İstisnar edilmiş İlemlerle İptal edilme ve referans kıymet değeri artmalı." değerlendirmesini yaptı. Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ise ceviz üretiminde İÇ, ABD ve İll İli İlemlerini çok güçlü olduğuna vurgu yaptı.

İYİGÜN HABER AJANSI

'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor'toplantılarında ceviz ve badem ele alındı.



HABER-ARTİN ŞİRİNPINAR Ceviz ve Bademciler Rekabete Hazırlanıyor İstanbul Ticaret Borsası'nın Güvenilir Ürün Platformu desteği ile düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı. Toplantının açılışında konuşan İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, ithalat vergisinin artışıyla sektörün korunduğunu belirterek, "Üreticiler olarak şimdi bize düşen, üretim tekniklerimizi geliştirecek daha rekabetçi hale gelmektir" dedi. Gıda sektörünün nabzını tutan Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor toplantılarında bu ay, Türk ceviz ve badem üretimi ve piyasası konuşuldu. "Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler" başlıklı toplantıya; Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürü Uğur Erdem, Genel Müdür Yardımcısı İhsan Başkan Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Üreticileri Deri Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Baş Ürün Platformu Başkanı Gazeteci Celal Toprak'ın mc konuşmasını yapan İstanbul Ticaret Borsası Meclis B vergisinin artışıyla sektörün sesine kulak verildiğini belirterek, şunları söyledi: "Konulan vergi 2017 yılı de bizler, sektör olarak, ataletle kapılmadan hareket daha katma değeri hale getirme, ileri teknoloji kulla düşürmeli, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hal Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiraloğlu, ceviz ve l iki ürün ülkemizde yeni gelişiyor. 2018'den günümü; ithalatçı konumundayız ama çok uzun olmayan bir s üretici destekleri, gerekse ithalat vergileri sayesinde Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Adr başarısına dikkat çekerek başladığı konuşmada, bu t olduğunu söyledi. Yıldırım, "Badem üreticisini korunu ithalat gümrük vergilerinin 2017 yılı seviyesi olan yü yollarla giren bademin girişi kesinlikle engellenmeli,

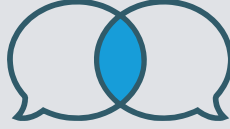
MILLİGAZETE

İSTİB'de ceviz ve badem ticareti masaya yatırıldı



İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap: "Üreticiler olarak şimdi bize düşen, üretim tekniklerimizi geliştirecek daha rekabetçi hale gelmektir"

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) düzenlediği 'Borsa Meydanı'nda Sektörler Konuşuyor' toplantılarında bu ay ceviz ve badem üretimi ve ticareti ele alındı. İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, webinar ortamında gerçekleştirilen, "Ceviz ve Bademde Sorunlar ve Çözümler" başlıklı toplantıya, Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiraloğlu, Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım, Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ve Doğu Manisa Ceviz ve Badem Üreticileri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Tayfun Erpek konuşmacı olarak katıldı. Açıklamada görüşlerine yer verilen İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap, ithalat vergisinin artışıyla sektörün korunduğunu belirterek "Üreticiler olarak şimdi bize düşen, üretim tekniklerimizi geliştirecek daha rekabetçi hale gelmektir." ifadelerini kullandı. Kasap, ceviz ve bademde ithalat vergisinin artışıyla sektörün sesine kulak verildiğini ve ulusal üretimi koruyan önemli bir adım atıldığını belirterek şöyle devam etti: "Konulan vergi 2017 yılının çok gerisindedir ama yine de önemli bir adımdır. Şimdi de bizler sektör olarak, ataletle kapılmadan hareket geçmeli ve üretim tekniklerimizi geliştirme, ürünümüzü daha katma değeri hale getirme, ileri teknoloji kullanma gibi adımları atmalı, üretim maliyetlerimizi düşürmeli, kalitemizi artırmalı ve daha rekabetçi hale gelmeliyiz." Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı İhsan Emiraloğlu ise ceviz ve badem üretiminin her geçen yıl arttığını vurgulayarak "Bu iki ürün ülkemizde yeni gelişiyor. 2018'den günümüze neredeyse yüzde 100'lük bir artış yakaladık. Şimdilik ithalatçı konumundayız ama çok uzun olmayan bir sürede ihracatçı konuma geçeceğimize inanıyorum. Gerek üretici destekleri gerekse ithalat vergileri sayesinde bu hedefe ulaşacağız." dedi. Kahta Sert Kabuklu Meyve Üreticileri Birliği Başkanı Mehmet Sena Yıldırım da Adıyaman ve özellikle Kahta'nın badem üretimindeki başarısına dikkati çekerek başladığı konuşmada, bu başarının sürmesinin, ithalat vergilerinin artışıyla bağlı olduğunu söyledi. Yıldırım, "Badem üreticisini korumak ve badem üretimini devam ettirmek için badem ithalat gümrük vergilerinin 2017 yılı seviyesi olan yüzde 43,2'ye yükseltilmesi gerek. Ayrıca yurda kaçak yollarla giren bademin girişi kesinlikle engellenmeli, istisna edilen dâhilde işleme rejimi iptal edilmeli ve referans kıymet değerleri artmalı." değerlendirmesini yaptı. Ceviz Üreticileri Derneği Başkanı Ömer Ergüder ise ceviz üretiminde Çin, ABD ve Şili gibi ülkelerin çok güçlü olduğunu vurgu yaptı.



**BORSA MEYDANINDA
SEKTÖRLER KONUŞUYOR**

TOPLANTININ TAMAMINI
İZLEMEK İÇİN
QR KODU
OKUTABİLİRSİNİZ





BORSA MEYDANINDA
SEKTÖRLER KONUŞUYOR

GIDA SEKTÖRÜNÜN KALBI BURADA ATIYOR

Gıdanın sorun ve çözüm önerileri Borsa Meydanında konuşuluyor...

İstanbul Ticaret Borsasının Güvenilir Ürün Platformunun destekleriyle düzenlediği Borsa Meydanı toplantılarında gıda sektörünün sorunları ele alınıyor, çözüm önerileri tartışılıyor.

Her ay gerçekleştirilen toplantıların sonuçları ilgililere iletiliyor, basında geniş yankı buluyor ve kitap olarak basılarak da paydaşlara dağıtılıyor.



istanbulticaretborsasi

istib1924

İSTANBUL TİCARET BORSASI
İSTANBUL COMMODITY EXCHANGE 1924

www.istib.org.tr